Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Советэмнай 1921 оной октябриин 21-hээ гарана | № 38 (15060) | 1979 оной февралиин 14, среда | Сэн 2 мүнгэн

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН, БАРИЛГЫН, ТРАНСПОРТЫН БА ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ КОЛЛЕКТИВҮҮДЭЙ 1979 ОНОЙ

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

Буряадай АССР-эй ажалшад КПСС-эй XXV съездын түүхэ-шидхэбэринүүдые бэелүүлэн, 1978 онии ажалай шэнэ-ажалтануудаар тэмдэглэhэн байна. Республикын промышленность продукци бүтээхэ ба худалдаха үнгэрэгшэ жэлэйн-ын түсэбые болзорhоонь урид декабриин 29-дэ дүүргээ hэн. Тэдэн жэлэй гурбан жэл соо түсэбhөө гадуур 31 миллион ам-ын үнгэрэй продукци худалдагдаа. Энэ хугасаа соо республикин предприятинуудта 5,5 мянган шэнэ түхеэрэлгэ шэнэлэгдэн, 180 автомат, автомат шахуу болон конвейерлэгдэн, комплексноор оньhоорууулагдаhан участогууд 360 шэнэ түрүү технологическа процессууд ашаглагдаhан байна. Энэ амжалтануудтай хамта промышленно-предприятинуудай ажалда бэрхэшээлэй, дутагдалнууд бии-hаар, гэгдэнги предприятинуудай тоо үсөөрнэгүй.

Барилгын капитальна хүдэлмэридэ hомололгые ашаглаха-ын жэлэй түсэб дүүргэгдэнхэй. Гэхэтэй хамта барилгын-ыхи организацинууд үйлэдбэриин хүсэнүүдые ашаглалга-руулха, гэр байра ба социально-соёлой объектнүүдые-ыха түсэбөө дүүргээгүй.

Урбан жэлэйнгээ ба 1978 онойнгоо түсэбүүдые автомо-бина, түмэр замай, агаарай транспортын ба хэлхеэ холбоо-ын хүдэлмэрилэгшэд сүм дүүргээ.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1978 он) Пленумэй шиидхэбэри-нүүдтэ харюу болгон, Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Гене-ральна Секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй-ын түүрлэгшэ Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэ соохи тобшолол, ажалбаринуудhаа үндэhэлэн, промышленностиин, барилгын, транспортын ба хэлхеэ холбооной предприятинуудай худэл-мэрилэгшэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд болон-ыха хаагшад 1979 оной, арбадахи табан жэлэй түсэбые-ын үгэрэгшин түлөө социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэ-рүүлхэ, 1979 ондо иимэ социалис уялгануудые баталан абана.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Научно-техническэ дэбжэлтые улам хурдадхаhанай, үйлэдбэ-риин хүсэнүүдые гүйсэд дүүргэнээр ашаглаhанай, үйлэдбэ-рэй механизацилга ба автоматизацилгын хэмжээе дээшэ-лүүлhэнэй, шэнэ технологи ба түүрүү дүй дүршэл нэбтэрүүл-hэй ашаар үйлэдбэриин ниитэ хэмжээнэй ба олонхи шуха-ан үйлэнүүдые гаргаха жэлэй түсэб 1979 оной декабриин-ыда дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 5,5 миллион тухэригэй про-дукци худалдаха, тэрэ тоодо 3,5 миллион тухэригэй продук-ци Агууехэ Октябриин 62 жэлэй ой болотор худалдаха.

Түсэб дээрээ нэмэлтэ болгон, хүн зоной үргэн хэрэглэлэй, культурна ажаhуудалай хэрэглэмжэй бүхыдээ 300 мянган-ыгэй эд 'бараа үйлэдбэрилэн гаргаха.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари 10 процентээр үлүү-ын дүүргэхэ. Промышленна продукци үйлэдбэрилгын ниитэ-ын үнэгэй 75 процентые имагтал ажалай бүтээсэ дээшэлүүл-hэй ашаар түйлаха.

Шэнэ техникэ ашаглалгаар предприяти бүхэнэй түсэб-ыг үүлхэ. Предприятинуудта автоматическа ба поточно-ын оньхоорууулагдамал 15 лини нэбтэрүүлхэ, үндэр бүтээсэ-тэй 450 түхеэрэлгэ ашаглалгада үгэхэ ба худэлгэдэжэ бай-на. Технологическа 200 түхеэрэлгэ hэлбээн шэнэлхэ.

Продукциин шанар hайжаруулха хэрэгтэ гол анхарал хан-дуулан, 1979 ондо бүхы предприятинуудта продукциин шана-ын хинан хүтэлхэ комплексно гурим нэбтэрүүлжэ дүүргэхэ. Мөн-ын шэнэ зүйл үйлэдбэрилжэ эхилхэ. Шанарай эрхим ба нэгэ-ын шатын сэгнэлтээр абтадаг продукциин хэмжээе бүхы продукциин 92 процентдэ хүргэхэ. Продукциин 15 шэнэ-ын үнүүдые Гурэнэй шанарай тэмдэгтэйгээр гаргаха.

Краснодарай хизаарай предприятинуудай дүй дүршэл-ын люйн цементын, авиационно, прибор бүтээлгын, хүүрэг-ын дэй түмэр хэрэгслүүдые бүтээдэг заводуудта, «Забайкал-ын нэгэдэлдэ, Буряадай геологическа управлениде, «Теп-ын прибор», «Электромашина» заводуудта, нарин сэмбын ком-ын дэта болон бусадшье предприятинуудта хэрэглэжэ, үйлэд-ын риин ашаг үрые дээшэлүүлхэ комплексно гурим зохёон-ыг нэбтэрүүлжэ эхилхэ.

Технологическа процессүүдые нарижуулан hайжаруулhа-ай, арьбалатын журам шангадхаhанай, үйлэдбэриин бүхы-ын ажалдуудта материальна эд хэрэгсэлнүүдые гамтайгаар хэ-ын hэнэй ашаар продукциин өөрынь үнэ сэнгые 5 миллион-ыг ын өөрөөр доошолуулха, 25 миллион киловатт-час электрын-ын хүсэ, 26 мянган гектокалори дулаа, 20 мянган тонно-ын ыг түлишэ, 405 тонно металл, 5 мянган кубометрhээ-ын ыг бэшэ модо алмаха.

Үйлэдбэридөө 9,5 миллион тухэригэй экономическа ашаг-ыг ын урадтай уралан нарижуулгын ба ухаалан зохёолгын 10 мян-ган-ыг өөрөө үсөөн бэшэ дурадхалнуудые нэбтэрүүлэн хэрэглэхэ.

Ара ба үнгэтэ металлнуудай үлээдэhэнүүдые тушааха та-ын хараалагдаhан түсэб жэгдээр дүүргэхэ, түсэбhөө гадуур-ын ба түмэрэй 1500 тонно хаядаhа суглуулан тушааха.

30 мянганhаа үсөөн бэшэ худэлмэришэд болон инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабариие дээшэ-лүүлхэ.

ТРАНСПОРТ БА ХЭЛХЕЭ ХОЛБООН

Транспорт ашаглалгые нарижуулhанай, транспортна хэрэг-сэлнүүдые техническэ талаар хангалгын худэлмэриие hай-жаруулhанай, шэнэ технологи болон ажалай түрүү онол арга хэрэглэhэнэй, ябуу составуудые ашаг үрэ ехэтэйгээр худэлгэhэнэй ашаар республикын бүхы түрэлэй транспор-таар ашаа болон пассажирнуудые зөөлгын хэмжээе эрид дээшэлүүлхэ.

Түмэр замай транспортын худэлмэришэд ашаа зөөхэ жэлэйнгээ түсэб декабриин 30-да дүүргэжэ, ашаа шэрэхэ түсэбөө 100 миллион тонно-километрээр үлүүлэн дүүргэхэ уялга абана. Вагонуудай эрьесые, ашаа тээлгын худэлмэ-риие нягтаруулhанай ба вагонуудай заhабарилгада байха сагые бага болгожо, нэмэлтэ ашаа шэрэлгэдэ 10 мянганhаа үсөөн бэшэ вагон сүлөөлжэ үгэхэ, тиигэжэ 160 мянган тү-хэригhөө доошо бэшэ сэбэр олзо түсэhөө гадуур абахаа: ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 0,1 процентээр үлүү-лэн дүүргэхэ.

«Шанарай рейс» гэhэн уряа доро поезднуудые жолоодол-гоор социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэй ашаар сүүдхэдэ дунда зэргээр электровозой ябасые нормоhоонь 10 километрээр, тепловозой ябасые 4 километрээр дээшэ-лүүлхэ; тиихэтээ хамта 6 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ, 300 тонно дизельнэ түлишэ алмаха. 500 мянган тухэригэй экономическа ашаг олзотой ухаалан зохёолгын 30, уралан нарижуулгын 1250 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэ-рүүлхэ.

Автопредприятинуудай болон Буряадай транспортна управлениин коллективүүд ашаа зөөхэ жэлэйнгээ түсэб декабриин 29-дэ дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур арадай ажахын 56 мянган тонно ашаа зөөхэ. Пассажирнуудые таксигаар зөөхэ түсэб декабриин 28-да дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 40 мянган тү-хэриг олзо оруулха. Ажалай бүтээсэ түсэбөөр хараалагда-hаанhаа 0,3 процентээр дээшэлүүлхэ.

Алмалтын журам шангадхаhанай ашаар 54 мянган литр бензин, 13 тонно дизельнэ түлишэ ба 107 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмаха.

Улаан-Удын авиапредприятиин худэлмэрилэгшэд жэлэйн-гээ түсэбые бүхы дүнгүүдээр болзорhоонь урид 1979 оной декабриин 27-до дүүргэхэ, ниндэлгын ашаг үрые, са-молёдуудай коммерческэ ашаа зөөлгые нэгэ процентээр дээшэлүүлхэ ба ашаа зөөлгын өөрынь үнэ сэн 0,3 процен-тээр хямдаруулха. Жэлэй 50 мянган тухэриг экономическа ашаг олзотой уралан нарижуулгын 130 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ. «Үндэр культурата предприяти» гэhэн хүндэ-тэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэ гэhэн уялга абана.

Автомобильна харгынуудые бариха ба ашаглаха үйлэд-бэриин управлениин коллективүүд харгынуудые ба хэмэл тухеэрэлгэнүүдые бариха, заhабарилха жэлэй түсэб декаб-риин 28-да дүүргэхэ. Харгы замуудые 208 километрээр ута болгохо. 74 километр утатай хатуу хушалтатай харгы ашаг-лалгада үгэхэ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 0,2 про-цент үлүүлэн дүүргэхэ. Алмалтын журам нариналр сахиhа-наай, шэнэ техникэ ба уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридөө хэрэглэhэнэй ашаар подрядна худэлмэридөө түсэбhөө гадуур 0,2 процент сэбэр олзо абаха.

Хэлхеэ холбооной предприятинуудай коллективүүд үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлhэнэй, худэлмэриин ша-нар hайжаруулhанай ба хэлхеэ холбооной хангалтын худэл-мэриин хэмжээе үргэдхэhэнэй ашаар түсэбhөө гадуур 100 мянган түхэриг сэбэр олзо абаха. Ажалай бүтээсэ 1978 оной хэмжээнhээ 3,6 процентээр дээшэлүүлхэ.

БАРИЛГА

Барилгын, хабсаралгын ба проектнэ организацинуудай худэлмэрилэгшэд ажалай эмхидхэл hайжаруулhанай, гол шу-хала барилганууда үйлэдбэриин хүсэнүүдые, материальна эд хэрэгсэлнүүдые элсүүлhэнэй ашаар подрядна эмхинуудэй хүсөөр барилга-хабсаралгын жэлэй түсэбые 1979 оной де-кабриин 29-дэ дүүргэхэ. Гүрэнэй түсэбөөр хараалагдаhан бүхы объектнүүд болон үйлэдбэриин хүсэнүүдые ашаглал-гада үгэхэ.

Научно-техническэ дэбжэлтын туйлалтануудые, ажалай эмхидхэлэй түрүү дүй дүршэлые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлэн хэрэглэhэнэй, барилгын, транспортын машинануудые ба түхеэрэлгэнүүдые зүбөөр ашаглаhанай, худэлмэришэдэй ажа-лай ба ажаhуудалай эрхэ байдалые hайжаруулhанай, худэл-мэриин саг hамшааха ушар усадхаhанай ашаар ажалай бү-тээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 0,2 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ, барилга-хабсаралгын худэлмэриин өөрынь үнэ сэнгые 0,1 процентээр доошолуулха.

Барилга-хабсаралгын «Бурятпромстрой» нэгэдэлэй коллективүүд жэлдээ 8,6 миллион зүйл бүтээхэ трикотажна фабрика, жэлдээ 4,5 миллион продукци үгэхэ мебель болон модо болбосоруулгын комбинадай цехүүдэй блок, Тимлюйн ас-боцементнэ зүйлнүүдэй заводой хабтагар шифер бүтээхэ үйлэдбэриин хүсые, сүүдхэдээ 400 тонно холимог тэжээл үйлэдбэриилхэ Шулуутын завод, тамаралгын бассейн ашаг-лалгада үгэхэ. 92,6 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра ба элдэб барилга ашаглалгада үгэхэ, Буряад драмын театрай ба шэнэ гостиницын барилга-хабсаралгын худэлмэриин түсэбые дүүргэхэ. Үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ ажалай бүтээсые 6,9 процентээр дээшэлүүлхэ.

«Бурятцелинстрой» трестын коллективүүд үйлэдбэриин ашаг үрые ба худэлмэриин шанарые hайжаруулhанай, ажа-хынгаа өөрын нөөсэнүүдые гүйсэд хэрэглэhэнэй ашаар под-рядна худэлмэриингөө жэлэй түсэбые декабриин 25-да дүүр-гэхэ уялга абаа.

Үйлэдбэриин ба худэлмэришэдэй ажалай эмхидхэл hайжа-руулhанай, шэнэ техникэ ба түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэhэнэй ашаар ажалай бүтээсые 8 процентээр дээшэлүүлхэ. Барилга-хабсаралгын худэлмэриин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха түсэб 0,1 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ.

«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй коллективүүд барил-га-хабсаралгын худэлмэриингөө жэлэй түсэбые декабриин 29-дэ дүүргэхэ. 8900 толгой малай байра, 400 хүнэй hуури-тай клуб, 1240 үхибүүдэй hураха hургуули, 270 хүүгэдэй бай-ха саад барижа ашаглалгада үгэхэ.

Барилгын худэлмэриин эмхидхэл саашадань нарижуулhа-най, барилга-хабсаралгын худэлмэриие улам ехээр онь hо-жоруулhанай, худэлмэриин саг гэхэ ушарые үсөөрүүлhэ-нэй ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 0,2 процен-тээр үлүүлэн дүүргэхэ. Барилга-хабсаралгын худэлмэриин шанарые улам hайжаруулжа ашаглалгада үгэhэн объектнүү-дээ эрхим hайн сэгнэлтэнүүдээр тушааха.

Байгал-Амарай магистралиин Буряадай участогай кол-лективүүд 'барилга-хабсаралгын худэлмэриин жэлэй түсэб болзорhоонь урид Агууехэ Октябриин 62-дохи жэлэй ойе үгтуулан дүүргэхэ уялга абаа.

2840 погонно метр тоннель малтаха ба 3250 погонно метр штольни малтаха. Декабриин 1 болотор Нижнеангарск-2 станциhаа Ангой станци хүрэтэрхи түмэр замай трасса бэл-дэхэ. Декабриин 1 'болотор Хойто-Муяын тоннель—Витим гэhэн участогта 85 километр автомобильна харгы бариха.

122 серийн 3 байрын гэр ба 280 хүүгэдэй байха саад ашаг-лалгада үгэхэ.

Гусиноозёрскын ГРЭС-эй барилгашад ба хабсаргашадай коллективүүд барилга-хабсаралгын худэлмэриингөө жэлэй түсэбые 1979 оной декабриин 22-то дүүргэхэ уялга абаба. Станциин 4-дэхи энергоблогые гурбадахи кварталда ашаг-лалгада үгэхэ, түсэбөөр хараалагдаhан гэр байрын, культу-рна ажаhуудалай барилганууде болзорhоонь урид дүүрг-гэхэ.

* * *

Партиин XXV съездын ба КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1978 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн промышлен-ностиин, транспортын ба хэлхеэ холбооной худэлмэришэдэй коллективүүд республикынгаа колхоз, совхозуудта малай үбэлжэлгэ hайнаар үнгэргэхэ, таряа хуряаха, тэжээл бэлэд-хэхэ болон бусад худөө ажахын гол худэлмэринүүдэй үедэ туhаламжа үзүүлхэ; мал ажалай комплекснуудые шэнээр бариха ба hэльбэн заhабарилха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр ха-баадаха уялга абаа. 2,5 мянган малай байха байра, мал шахан таргалуулха 5 талмай, силосэй 5 траншей, культурна-ажаhуудалай 20 гуламта баригдаха, бүхыдөө 1,5 миллион тухэригэй худэлмэри хэгдэхэ юм. Бүхы томо томо про-мышленна предприятинуудта хамhабариин ажахынуудые шэнээр бии болгохо, хуушан ажахынуудые үргэдхэн хүг-жөөхэ.

Буряадай АССР-эй промышленностиин, барилгын, транс-портын ба хэлхеэ холбооной худэлмэрилэгшэд 1979 оной түсэбтэ даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхэ, үйлэд-бэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын, худэлмэриин шанар hай-жаруулхын түлөө тэмсэл саашадань шангадхаха социалис уялгануудые баталан абахадаа, 1979 ондо Яхадай АССР-эй ба Шэтын областиин ажалшадтай заншалта социалис мүрысөөгөө үргэлжэлүүлхээр хараална.

ЭДЭ СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД 1979 ОНОЙ ФЕВРАЛИИН 2-то БОЛОҺОН БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН, ТРАНСПОРТЫН БА ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ СУГЛААН ДЭЭРЭ БАТАЛАГДАН АБТАҺАН БАЙНА.

РСФСР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседани боложо, РСФСР-эй 1978 оной ба 1979 оной январиин экономическа, социальна хүгжэлтын Гүрэнэй түсэбэй, РСФСР-эй Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтын дүнгүүд, тэрэшэлэн 1979 оной түсэб, бюджет болон социалис уялганууда дүүргэлтэ хангаха хэмжээнүүд хаража үзэгдөө.

Россин Федерациин ажалшад КПСС-эй XXV съездын, партиин ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, 1978 оной түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын түлөө, үйлэдбэриин ашаг үрэ, худэлмэриин шанар дээшэлүүлхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлhэнэй үндэhөөр, республикын экономическа ба социальна хүгжэлтын бүхы hалбаринүүдта саашадаа амжалтануудые туйлагдаhан байна гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдэе.

Олонхи түхэлэй эдлэл хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргаха, худалдаха жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэбэ.

РСФСР доторхи промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээн 4.5 процентээр, ажалай бүтээсэ 3, 7 процентээр дээшэлhэн байна. Сагай ураларилай орёо бэрхэтэй байбашье, колхозууд болон совхозууд ороohо таряанай үндэр ургаса туйлажа, 136 миллион тонно таряа хуряан абаа. Нилээд ехэ хэмжээтэй капитальна барилга хэгдээ.

Гэхэ зуура, РСФСР-эй 1978 оной ба 1979 оной январиин экономическа ба социальна хүгжэлтын Гүрэнэй түсэбэй, РСФСР-эй Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтын галаар дутуу дунданууда-дай бии байhаниинь заседани дээрэ тэмдэглэгдэбэ. РСФСР-эй министерствэнүүд, албан зургаануудые, автономито республиканууда-дай Министрнүүдэй Соведүүдые, крайгүйсэдкомуудые болон облгүйсэдкомуудые, Московско ба Ленинградска горгүйсэдкомуудые РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет уялгалба.

Барилганууде саг болзор соонь ашаглалгада оруулха, үйлэдбэриин шэнэ предприятнууде худэлгэхэ, нэгэдэлнүүд ба предприятинуудые техническэ талаарнь шэнэдхэн зэбсэгжүүлхэ даабаринуудые дүүргэхэ, түгэсхэгдөөдүй барилга болон тодхогдоогүй түхеэрэлгэнүүдэй хэмжээнүүдые горитойгоор хороохо асуудалнуудта заседани дээрэ онсо анхарал хандуулагдаа.

Хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтэ хэрэглэмжэ бүри хүсэд дүүрэнээр хангахын тула, арадай хэрэглэлэй эд бараануудые бүри ехээр бүтээн гаргаха, шанарыень hайжаруулха шухала гэжэ эндэ абтаhан шиидхэбэри дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

Малай үбэлжэлгэ амжалтатайгаар үнгэргэхэ, мал ажалай продуктнуудые, илангаяа мяха ба hү абаха, худалдаха түсэбүүд болон социалис уялганууда 1979 ондо дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын тула, хабарай тарилгын бүхы худэлмэридэ бэлэдхэл, тэдэниие агротехническэ богонихон болзор соо эмхидхэлтэй hайнаар үнгэргэхэ ябадал хангахын тула, техникэ заhабарилха, үрэнэ хүрэнгэ бэлдэхэ худэлмэри түргэдхэхэ, бүхы бригадануудые болон звеноууде механизаторнуудаар бүридүүлэн хангаха, худөө ажахыда үгтэhэн материально-техническэ хэрэгсэлнүүдые хаha саг соонь зөөхын тула шухала бүхы хэмжээ абахыень автономито республиканууда-дай Министрнүүдэй Соведүүдые, крайгүйсэдкомуудые, облгүйсэдкомуудые, РСФСР-эй Худөө ажахын министерствые, РСФСР-эй Бэлэдхэлэй министерствые, РСФСР-эй Эдеэ хоолой промышленностиин министерствые, РСФСР-эй Мяханай, hүнэй промышленностиин министерствые, РСФСР-эй Мелиорациин ба үhанай ажахын министерствые, РСФСР-эй Госкомсельхозтехникые РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет уялгалаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев заседани дээрэ үгэ хэлэбэ.

(ТАСС).

Улаан-Удын Железнодорожно районой 24-дэхи агитпункт hайнаар худэлнэ. Эндэхи hунгуулиин участогта 2480 hунгашад тоологдоно. Тэдэнэй тоодо залуу 8 hунгашад оролсоно. Мүнөө агитаторнууд айл бүхэнөөр ябяжа, hунгашадай список табижа дүүргэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: hунгалтын участогай түрүүлэгшэ Г. И. Беляков, секретарь Р. И. Кузнецова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЗОХЁОН БАЙГУУЛХЫ, АШАГ ҮРЭ ТҮГЭС АЖАЛ

hунгагшад П. М. МАШЕРОВТЭЙ уулзаба

Энэдэхи hунгагшад Брестэй февралиин 12-то Брестэй hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Политбюгой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Петр Миронович Машеров-ай уулзаба.

Депутадта кандидадай нэгэмжэтэ нюур — Фомин-ай нэрэмжэтэ Брестын оёдолой фабрикын инженер Ф. Козлова П. М. Машеровай намтар тухай хөөрөд, коммунистнууд болон беспартийнабэшэ хүнүүдэй баталгаатай нэгэдэлэй кандидадуудта үндэр бүгэдөөрэн-ыг ыг үгэхыень hунгагшадые уряалаа.

Уулзалгын үедэ үгэ хэлэгшэд КПСС-эй, тэрэнэй Ленинскэ Центральна Комитедэй дотоодын болон гадаадын сэсэн мэргэн политикые үнэн зүрхэнhөө hайшааба, коллективүүд доторнь мүнөө политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтын боложо байhан тухайда мэдүүлбэ. Совет hунгуулиин гурим хадаа СССР-эй шэнэ Конституцяар, СССР-эй Верховно Соведэй hунгалта тухай Хуулиар батадхагдаhан, социалис демократиин дээдэ формо болоно гэжэ эдэнэр тусхайлан тэмдэглэнэ.

П. М. Машеров hунгагшадай зүгhөө хани халуунаар угтагдан, суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ. СССР-эй Верховно Соведэй урда тээхи hунгалтаhаа хойшо үнгэрhэн жэлнүүдые эрьен харахадаа, энэ хадаа манай партиин генеральна хараа бодолые бэелүүлгын имагтал шухала, үрэ түгэс шата байгаа гэжэ ойлгонобди . КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө, экономикын ба соёлой байгуулалтын бүхы hалбаринуудтахи үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, худэлмэриин шанар hайжаруулхын түлөө, арбадахи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхэн түлөө бүгэдэ арадай тэмсэл энэ шатын тодорхойлхы шэнжэнь болоно. Эдэл асуудалнуудта ороной засагай дээдэ зургаанай гол анхарал хандуулагдадаг байгаа, хандуулагдажа байна. Энэмнай эдэ жэлнүүдтэ хэзээ хэзээнэйхиhээ эрмэлзэл түгэсөөр, үрэ ехэтэйгээр худэлмэрилөө.

Социалис гүрэн түрэеэ, социалис демократие улам нарижуулан хүгжөөлгэ —хүгжэлтэ түгэс социализмын шатадахи обществын политическэ талаараа хүгжэхэ гол шэглэл болоно.

Белоруссиин худөө ажахы найдамтайгаар урагшаа дабшана. Үнгэрэгшэ табан жэлэйхитэй жэшэбэл, 1974—1978 онуудта ниитын секторэй бүхы продукциин жэлэй дундуур хэмжээн 21,8 процентээр ехэ болоо. Сагай уларилай муу байбашье, энэ табан жэлдэ ороohо таряанай дундуур ургаса hөhэхи табан жэлэй энэл үеынхиhөө 21 процентээр дээшэлжэ, гектар бүриин 25,1 центнер болоо.

Арад зоной байдалай улам hайжаржа байhан тушаа тогтохо зуураа, ашаг үрын ба шанарай асуудалнуудта онсо анхарал хандуулба.

СССР-эй Верховно Соведэй мүнөөнэй hунгалта хадаа КПСС-эй тойрожо, совет хүнүүдэй хэлбэришэгүй нягтаар нэгэдэн жагсанхай байhанай үшөө нэгэ эли тодо гэршэ болохонь лабтай гэжэ П. М. Машеров үгынгөө түгэсхэл дотор хэлээ. Тэрээндэ үзүүлhэн ехэ зол хүндые үдэр бүриингөө хэрэгүүдээр, тодорхой ажалаараа хүсэд бүри харюулхые оролдохоб, парти болон арадта алба хэхэ хэрэгтэ, коммунизмын түлөө сусаршагүй тэмсэлдэ эрдэм мэргэжэлээ, дүй дүршэлөө, эршэ зоригоо сүм зорюулхаб гэжэ округой hунгагшадые найдуулба.

(ТАСС).

ЛЕНИНСКЭ ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ПОЛИТИКЫН ИЛАЛТА

hунгагшад Б. Н. ПОНОМАРЁВТОЙ уулзаба

Калининска областиин ажалшадай түлөөлэгшэд февралиин 12-то Областной драмын театрай зал дотор суглаба. Калининска hунгуулиин округой hунгагшад энэдэхи округhоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадтай — КПСС-эй ЦК-гай Политбюгой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Борис Николаевич Пономаревой уулзаа.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — Калининскэ гүрэнэй университедэй профедые даагша, парткомой секретарь Л. А. Медведев трибунада гараба. Б. Н. Пономаревой ажаябадал болон ажал ябуулга тухай хөөрөөд, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудта мартын 4-нэй hунгалтын үдэр бултадаа дуугаа үгэхыень уряалан, hунгагшадта хандаба.

Уулзалгын үедэ үгэ хэлэгшэд КПСС-эй Ленинскэ Центральна Комитедэй хододоо баримталан бэелүүлдэг эб найрамдалта гадаадын политикые бүхы арад зоной hайшаадаг тухай, бүхы дэлхэйн амгалан тайбан байдалай түшэг тулгуури бологшо социалис Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые шэн зоригто ажалаараа бэхижүүлхэгэжэ совет хүнүүдэй эрмэлзэдэг тухай мэдүүлбэ.

Б. Н. Пономарев суглараргшадай зүгhөө халуунаар угтагдан, үгэ хэлээ. Тиихэдээ Калининска hунгуулиин округой ажалшадай зүгhөө тэрээндэ үзүүлhэн зол хүндын, этигэл найдабариин түлөө халуун баяр хүргэбэ.

Ороной ажахын хүгжэлтын гол дүнгүүдые тодорхойлон тайлбарилаад, тэрэнэй экономическа хүсэ шадалай ургахатай хамта совет хүнүүдэй байдал бүри баян, бүри болбосоронги болоно гэбэ.

Уласхоорондын байдал тухай хэлэхэдээ, Б. Н. Пономарев иигэжэ тэмдэглэбэ: «Советскэ Союзай хүсэн, нүлөөн hүүлэй жэлнүүдтэ дэлхэй дээрэ бүри ехээр бэхижээ, социалис союзнигуудтай хани барисаан, харилсаа холбоомнай бүри нягта, үрэ ехэтэй боложо байнхай, хамаг хэрэгүүдтэ дэлхэйн социализмын үзүүлдэг нүлөөн улам ехэ болоно.

Hүүлэй табан жэлэй турша соо манай Ленинскэ партиин, совет гүрэнэй эрхилhэн уласхоорондын ажал ябуулгын гол дүн юуб гэхэдэ, Эхэ ороноймнай аюулгүй байдал бүри ехээр бэхижээ, совет хүнүүдэй зохёон байгуулхы ажалые, тэдэнэй ажабайдалые, тэдэнэй ерээдүйн байдалые элдэб харата добтолгонуудhаа саран хамгаалхын тула оролдогдоно.

Манай парти — мүнөө сагай хүсэн түгэлдэр хүдэлөөнэй — дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй хубинь болоно. Коммунистнуудай шэн зоригтойгоор тэмсээгүй нютаг гэжэ үнэндөө дэлхэй дээрэ мүнөө байхагүй. Амгалан байдалай, социальна дэбжэлтын түлөө, демократиин түлөө, арадуудайнгаа бэеэ даahан байдалай түлөө тэмсэлдэ эдэнэй оруулдаг хубитань жэл бүри улам нэмэнэ.

73 партиин хабаадалгатайгаар Софида бологшо уласхоорондын теоретическэ конференциин ехэ удха шанарые депутадта кандидат тусхайлан тэмдэглэбэ. Империализмда эсэргүү, эб найрамдалай ба социализмын түлөө тэмсэлдэ СССР-эй, бусад социалис оронуудай оруулдаг шиидхэхы хубитые коммунистнуудай үндэрөөр сэгнэдэг байhыень, аха дүү партинуудай интернациональна ёhоор hаналаа нэгэдэлгын тон шухала удха шанартайе эдэнэй ойлгодог байhыень тус конференци эли тодоор харуулаа.

Совет хүнүүд коммунистнуудай ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудта бүгэдөөрэн дуугаа үгэжэ, Советскэ Союзай Коммунис партиин политикые ехэтэ hайшаадаг, бүрин дэмжэдэг байhанаа баhал лаблан баталха гэжэ этигэжэ байhанаа Б. Н. Пономарев түгэсхэл дотороо элирхэйлбэ.

(ТАСС).

Туhатай хөөрэлдөөн

Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадта залуу hунгагшадай үдэшэ үнгэргэгдэбэ. hунгагшадай клубые даагшаар томилогдоhон комбинадай генеральна директорэй орлогшо А. М. Жуковта нэн түрүүн үгэ үгтэбэ. Тэрэ тус клубай худэлмэриин түсэб тухай, СССР-эй Верховно Соведтэ депутадуудта кандидадууд тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

Удаань ажалай ветеран, шубуу үүсэлдэг цехэй начальник А. Г. Скрицкая hунгалта тухай хөөрэбэ. Тус цехэй үдэ-хөөбэриин отделениин худэлмэрилэгшэдэй зүгhөө комсомолка Нина Шокирова үгэ хэлэхэдээ, коллективнай hунгалтын үдэрые угтуулан, дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абаа гэжэ дуулгаа. Номдо дуратайшуулай республиканска булгэмэй секретарь Н. К. Харгаева Америкын Холбоото Штадуудаар аяншалhанаа, тэндэхи залуушуулай ажабайдалтай танилсаhан тухайгаа тон hонирхолтой баримтануудые дурдан хөөрөө.

КПСС-эй Октябрьска райкомой секретарь В. Л. Кургузов эндэ сугларhан залуушуулые hунгалтын шухала кампани үнгэргэхэдэ, эмхитэй гуримтайгаар хабаадалсахыень, туhаламжа үзүүлхыень уряалба.

Үдэшэдэ хабаадалсаhан механико-технологическа техникумэй, мүн техническэ мэргэжэл олгодог хотын 8-дахи училищиин студентнэр, 31-дэхи дунда hургуулиин hурагшад ашатай туhатай хөөрэлдөө эмхидхэгшэдтэ 'Баяр баясхалан хүргэбэ.

Түгэсхэлдэнь комбинадай соёлой байшангай хүүгэдэй секторэй түлөөлэгшэд уран hайханай концерт харуулаа, хатар наадан болоо.

Манай корр.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЗҮБЛӨӨН

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ПРОДУКЦИ ЕХЭЭР

„1978 оной дүнгүүд, КПСС-эй ЦК-гай июлиин болон ноябриин (1978 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретар, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежневэй Пленум дээрэ хэлэһэн үгэ дотор тодорхойлогдоһон эзаабаринуудые бэелүүлхэ, 1979 оной, бүхы дүрбэн жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ талаар республикын хүдее ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгонууд“ гэ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Б. И. НИКОЛАЕВАЙ элидхэлһээ

Политическэ ба экономическа талаараа айхабтар ехэ удха шанартай 1978 он түгэсэбэ. Республикымнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ, хартаабха худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Тиихэдээ 1977 оной эхиһоо мяха — 19 процент, һү — 2, үндэгэ — 11, ноохо — 6, хартаабха — 5, овощ — 9 процент ехэ худалдаһан байна.

Арбадахи табан жэлэй үнгэрһэн гурбан жэлдэ республикыг ниитын ажахынуудһаа абтаһан продукци жэлдээ дүнда зэргээр 245,3 миллион түхэриг болоо. Харин урдахи табан жэлдэ энэнь дүнда зэргээр жэлдээ 239 миллион түхэригтэ хүрэһэн байгаа.

Теэд абтаһан энэ продукци хадаа газар тариалангай болон мал ажалай хэдэ хэдэн шухала продукци гүрэндэ худалдаха гол уялгаяа бэелүүлхэ арга олгоогүй гээшэ. Гурбан жэлэй туршада гүрэндэ ороохо тариа, овощ, мяха, ноохо худалдаха түсэб дүүргэгдээгүй үлөө.

Партиин областной комитет, республикын Министрнүүдэй Совет энэ зүблөө зарлахадаа, 1979 оной түсэбтэ даабари нилээд үлүүлэн дүүргэхэ талаар бодото хэмжээнүүдые хараалха зорилго табиһан байна. Юуб гэхэдэ, 1979 оной түсэб, даабари дүүргэхэ гээшэ партиин XXV съездын даабари, арбадахи табан жэлэй түсэб бүхы дээрэнь бэелүүлгэдэ шиидхэхы удха шанартай байна бшуу.

Хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ арга бии. Имагтал хүдөө ажахын үйлэдбэриин, материально-техническэ үндэнэ һуури бэхижүүлхэ, тэрэниие ашаг ехэтэй болгохо талаар үрэн түрын зорюулжа байһан айхабтар ехэ мүнгэ зөөриие зүбөөр, үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ шухала болоно.

Арбадахи табан жэлэй гурбан жэлдэ республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ 360 миллион түхэриг гаргашалагдаа гэхэ гү, али 9-дэхи табан жэлэй энэ үеынхиһөө 46 миллион түхэригөөр ехэ. Арбадахи табан жэлэй туршада дунда зэргээр жэлдээ 130 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ абтажа байгаа. Харин урдахи табан жэлдэ энэнь 90,7 мянган тонно байһан юм.

Гүрэмнай мүн колхоз, совхозуудай экономико бэхижүүлхэ, үйлэдбэриень ашаг үрэтэй болгохо талааршье айхабтар ехэ туһаламжа үзүүлнэ. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1978 он) Пленумэй шиидхэбэриин үндэнөөр, үнгэрһэн декабрь һарада гарзатайгаар, олзо багатайгаар гарадаг совхозуудһаа 83,2 миллион түхэриг, колхозуудһаа 13,6 миллион түхэриг СССР-эй гүрэнэй Банкһаа зээлеэр абаһан мүнгыень түлүүлхээ болюулаа, үриеэ түлэхэ болзорыень гэдэргэнь болгоһон байна. Мүн 1979 оной январиин 1-һээ һү, хониной мяха, хартаабха, овощ гүрэнэй худалдан абадаг сэн нилээд дээшэлүүлэгдээ.

Хүдөө ажахын хүгжэлтын гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэ зуураа, манай парти мал ажалай продуктнуудые, нэн түрүүн мяха, һү үйлэдбэрилгые үндэнөөрнь хубилгаха хэрэгтэ хүдөөгэй ажалшадай анхаралые хандуулна. Энэмнай ажалшан зоной үдэр бүриин эрилтэ хангалгада сэхэ зорюулагдана ха юм.

Энэ холын хараата зорилгонуудые шиидхэхын тула саашадаа ороохо тариа болон тэжээл ехээр үйлэдбэрилдэг болохо эрилтэ табигдана.

1976—1978 онуудта республика дотор ороохо тариа ба тэжээл үйлэдбэрилгэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа доогуур байба. Эда жэлнүүдтэ дунда зэргээр жэлдээ 495 мянган тонно тариа ургуулжа абаха байбал, тэрэ 377 мянган тоннодо хүргэгдөө. Шэмэтэ тэжээл түсэбһөө 9 процент доогуур бэлэдхэгдээ. Тиимэһээ ниитын адуу мал тэжээлээр мууса хангагдажа, энэ һалбариие хүгжөөлгэдэ һаад хэнэ. Зүгөөр эдэ бүхы жэлнүүдтэ олохон колхоз, совхозууд сагай уларилай бэрхэшээлнүүдтэй ушарһан байгаа.

Хэрбээ партийна болон совет эмхи зургаануд, хүдөө ажахын болон уһанай ажахын органууд, колхоз болон совхозууд газар тариалангай эдлүүриие һайжаруулан, эрдэмэй эрилтэтэй зохихо агротехническэ хэмжээнүүдые баримталдаг, тариалан дээрэхи хүдэлмэреэ һайн шанартайгаар хэдэг болоһон, үтэгжүүлгээ үрэ ехэтэйгээр хэрэглэдэг, техникээ дүүрэн хүсөөрнь ашагладаг, тариалан, сабшалангаа уһалха арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэдэг байнаһаа, ган гасуур тиимэ ехэ хохидол ушаруулхагүй байгаа гэжэ нүхэр А. У. Модогоев XXX областной партийна конференци дээрэ хэлэн тоосоото элидхэл соогоо онсолон тэмдэглээ һэн. Энээнэй зүб байһые түрүүшүүлэй дүй дүршэл элеэр харуулжа үгэнэ.

1978 ондо хэдэ хэдэн колхоз болон совхозууд, олон бригада болон звенонууд ороохо тарианай, овощ, хартаабха болон тэжээлэй үргамалнуудай муу бэшэ ургаса абаһан байха юм. Жэшээнь, Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз гектар бүриһөө 16 центнер, мүн эндэхи Ажалай Улаан Түгай орденто «Сибиряк» колхоз — 15 центнер ороохо тариа ургуулжа абаа. Бэшүүрэй районой «Победа» колхоз баһал иимэрхүү ургаса абажа шадаа.

Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Федор Дмитриевич Заболоцкиин хүтэлбэрилдэг тракторна бригада даажа байһан 3042 гектарай тус бүриһөө 17 центнер, тус районой Оёорой совхозой Лубсан Будажапович Цыремпиловэй бригада — 16,6 центнер тариа хуряажа абаа. Улаан-Удын районой «Искра» колхозой Иван Александрович Зайцевай бригада гектарай 14,9 центнер ороохо суглуулаа. Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз 150 гектарай тус бүриһөө 143 центнер, Байгалай ОПХ-гай Иннокентий Матвеевич Клименнэй звено 50 гектарай тус бүриһөө 172 центнер хартаабха хуряагаа.

Улаан-Удын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Лидия Потаповна Антоновагай звено 22 гектарай тус бүриһөө 249 центнер (түсэбынь 189 центнер) овощ абаһан байна. Суулгын совхозой Ульян Ефимович Болоневой звено 10 гектарай тус бүриһөө 362 центнер (түсэбынь 150 центнер) овощ суглуулаа. Ямаршье сагта нимэ баян ургаса абадаг түрүүшүүл хаа хаанагүй бии.

Эдэ түрүүшүүл ямар аргаар нимэ амжалта туйланаб гэхэдэ, нэн түрүүн севооборот наринаар баримтална, һайн үрэһэ бэлдэнэ, агротехникэ, үтэгжүүлгэ үрэ ехэтэйгээр хэрэглэнэ ха юм. Техникэнь саг үргэлжэ бэлэн байдаг, газартаа эзэн ёноор хандадаг, бүхы шэнэ, түрүү онол арга саг соонь халан абадаг байна. Теэд хаа хаанагүй нимэ байдалай үзэгдэдэгүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Ороохо тарианай баян ургаса абахын тула эрдэмэй үндэнөөр зохёогдоһон севооборот наринаар баримталха хэрэгтэй. Мүнөө үедэ газар тариалан эрхилдэг бүхы ажахынуудта севооборот зохёогдонхой, зүгөөр тэдэнэй хахадһаа үлүүхэндэнь лэ зүбөөр хэрэглэгдэнэ бшуу. 1978 ондо севообородой ёноор зохихо газарта 342 мянган гектар тариан тариг-даа гэхэ гү, али бүхы тарилгын хахадһаа үлүүхэниинь болоно. Энээн дээрэһээ харахада, олохон ажахынуудта севообородууд миил ёһын тэдысэ табигдаад лэ, тэрэнь бүдүүлигээр хазагайруулагдадаг байна. Илангаяа Зэдын, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Сэлэнгын болон бусад районуудай колхоз, совхозуудта севообородууд мууса хэрэглэгдэнэ.

Зэдын районой 8 ажахын нэгэндэнь лэ, Мухар-Шэбэрэй 12 ажахын дурбэхэндэ, Сэлэнгын районой 9 ажахын гурбандань севооборот хэрэглэгдэдэг юм. Энэнь ургасада сэхэ нүлөөлдэг байна. Тариалан элбэгтэй Мухар-Шэбэрэй райондо ороохото ургамалнуудай ургаса уруугаал ороно. Хэрбээ 1975 ондо хуряагдажа абтаһан тарилгынь гектар бүриһөө 13,7 центнер ороохон абтаһан һаа, 1976 ондо тэрэнь 12,2 центнер байшоо. Иимэрхүү байдал мүн Зэдын райондо үзэгдэнэ. Тэрэшэлэн хартаабхын, овощ болон тэжээлэй ургамалнуудай гараса эдэ болон бусад зарим районуудта дайралдана.

Тарилгын хубаарилгын гуримшуулагдаагүй байһан дээрэһээ севооборот зүбөөр хэрэглэгдэнэгүй гэжэ хэлсэдэг. Үнэхөөр зарим газарта ороохото ургамалнууд үлүүсэ ехэ һуури эзэлжэшье болоо. Теэд гансахан энээгээр тайлбарилха аргагүй. Олонхи ушарта тарилгаяа буруугаар түсэблэһэнһөө, үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр бэлдэдэгтүйһөө болоно бшуу.

Үнэхөөр хэрэгтэй үрэһэеэ бэлдэхэ гэжэ ороолдоггүй, горох, обёос, ешмээн, тэжээлэй ургамалнуудай үрэһөөр дутамаг байһан ажахы үгэһэн лэ үрэһөөрнь гэхэ гү, али шэниисээр тарилга хэхэ баатай болоно ха юм.

Газар тариалангай эдлүүри һайжаруулха асуудалай үгэһэн шухалань ороохо тариачай,ногооной, хартаабхын болон бусад ургамалнуудай үрэнэ үйлэдбэрилхэ хэрэг мүн. Республика дотор һүүлэй жэлнүүдтэ үрэһэнэй ажахынуудые һайжаруулха талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулагдана. Энэ асуудалаар КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Советэй тогтоолшье абтаһан байха. Тэндэ ороохо тарианай, хартаабхын, ногооной үрэһэ саашадань һайжаруулха тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаа һэн. Эрхим сортын үрэһэ ургуулжа үгэхэ ажахынууд тодорхойлогдожо, 1980 он хүрэтэр тэдэ ажахынуудта үрэһэ сэбэрлэхэ комплекснуудые тухеэрхэ шиидхэбэри абтаһан юм. Теэд мүнөө дээрээ эрдэмтэдшье, үрэһэ ургуулжа үгэхэ, мүн бэшэшье ажахынууд үрэһэ һайжаруулха талаар бүхы хэмжээ абаа гэхын аргагүй. Эдэ жэлнүүдтэ республикын ажахынууд өөһэдынгөө үрэһөөр нэгэшье жэлдэ хүсэд хүрэхөөр хангажа шадаагүй, ороной бусад область, хизаарнуудһаа тэрэниие зөөжэ асарха баатай болоо. Энэл ушарта манай эндэ таараха сортын үрэһэн абтадагүй, ехэнхидээ элдэб буртаг ногоотой үрэһэнтэй холисолдошоһон байдаг.

Нютагай эрхэ байдалда тараха ороохото ургамалнуудай, илангаяа обёосой, ешмээнэй, горохой үрэһэн тон бага бэлдэгдэнэ. Хартаабхын үрэһэ ургуулжа абаха хэрэг бүришье хангалтагүй. Тэрэ саанаа үрэһэнэй шанар муу байдаг. 1975—1978 онуудай туршада 1-дэхи, 2-дохи классай үрэһэн тарилгын миил 39—48 процентдэ хэрэглэгдэһэн байха юм. Нилээд ехэ хубидань тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй үрэһэн хаягдана. Байгша оной февралиин 1-нэй байдалаар «Шергинский» совхоздо 2080 центнер, Түнхэнэй районой «Восточные Саяны» колхоздо — 1288 центнер, Ивалгын ОПХ-да 1726, Борьёогой совхоздо 1120 центнер үрэһэн хүсэд сэбэрлэгдээгүй байһаар.

Ороохо тарианай ургаса ехэтэй шэнэ сортын үрэһэ элбэгжүүлхэ хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. «Буряадай-34» сортын шэниисэ, Паллидум —394 сортын ешмээн, «Удыч-Жулты» сортын обёос манай эндэ баян ургаса үгэдэг гэжэ үзии элишэлэгдэнэшье һаа, эдэ сортын үрэһэн тон бага газарта таригдана. Энэ талаар Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станци болон Буряадай хүдөө ажахын институдай «Байгал» учхоз урдаа табигдаһан уялгаяа хангалтагүйгөөр дүүргэнэ.

Иимэ байдал үшөө юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, олонхи ажахынуудта үрэһэ ургуулжа абаха бригада болон отделенинүүд миил ёһын тэдысэ эмхидхэгдэнхэй. Тэдэ материально-техническэ талаар мууса хангагданхай, агротехникэншье юрын бригадаһаа ондоо юмэнь үгы. Ороохоной үрэһэ абаха тарилга олон ушарта һайн паар дээрэ хэгдэнэгүй. Эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхаагүй сагтаа тогтууритай баян ургаса абахань бэрхэтэй. Тиимэһээ энэ жэлһээ эхилжэ, ажахы бүхэн үрэһэ ургуулжа абаха бригада, отделенинүүдтэ онсо анхарал хандуулха ялгатай.

Жэлһээ жэл бүри органическа болон минеральна үтэгжүүлгэнүүд елээр хэрэглэгдэдэг боложо байна. Республика дотор дунда зэргээр тариалангай гектар бүридэ 1,4 тонно органическа үтэгжүүлгэ оруулагдана. Нёдондо 162 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэгдээ һэн.

Теэд үтэгжүүлгые уһалагатай суг ябуулхадал, ашаг үрэ ехэтэй гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Зүгөөр үнгэрһэн жэлдэ органическа болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй оройдоо гурбанайнь нэгэ хүби уһалагдадаг газарта оруулагдаһан байна. Олон газарта минеральна үтэгжүүлгэ хүсэдөөр сэгэгдэнэгүй, муугаар хадагалагдана. Энэ талаар агрономууд сэхэ харюусалгатай гээшэ. Тэдэнэр лэ үтэгжүүлгын тонно бүхэниие аша үрэ ехээр гарахаар лэ хэрэглэхэ уялгатай. Илангаяа Хориин, Хэжэнгын, Сэлэнгын болон бусад зарим райондо нимэрхүү байдал тохёолдоно.

Республика доторнай 265,4 мянган гектар тариалангай хүрьһэн һалхинһаа, 132,9 мянган гектар уһанһаа гэмтэнэ гэжэ тодорхойлогдонхой. Хүрьһэ хамгаалха асуудалаар олон шиидхэбэри абтанхай, зохид һайн хэмжээнүүд хараалагданхай. Тиигэбэшье эна хэрэгтэ анхарал бага табигдана, зарим ажахын хүтэлбэрилэгшэд, тэрэниие хоёрдохи ээлжээндэ шиидхэгдэхэ асуудал гэжэ тоолоно. Тиин энээн тушаа ороолдолго гаргаһан газарта нилээд амжалта туйлагдана. Энэ талаар Бэшүүрэй районой Охин-Булагай, Зэдын районой Борьёогой совхозууд бүгэдэндэ жэшээ боложо үгэмөөр. Эдэ ажахынууд хүрьһэ хамгаалха хэмжээнүүдые үргэнөөр хэрэглэжэ, ВДНХ-да хабааданан, медальнуудта хүртэнэн байха юм.

Саашадаа хүрьһэ хамгаалха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Илангаяа Баргажанай, Загарайн, Сэлэнгын болон бусад хэдэн районуудта энэ хадаа агротехникын гол хубинь болохо ушартай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ сэбэр паар хахалагдадаг тариалангай 12—13 процентнь байһанаа энэ жэлдэ 19 процентдэ хүргэгдэхэнь. Сэбэр паарай ямар ехэ аша туһатай байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Тиигэбэшье, тэрэ саг соогоо хахалагдадаггүй, элдүүрилэгдэдэггүй байжа, буртаг ногоондо дарагдадаг. Иимэ паарай аша үрэнь бага. 1977 ондо май һарада бүхы паарай минл 47,6 процентнь — июньдэ — 39,9, июль, августда — 13 процентнь хахалагдаһан байгаа. Үнгэрһэн жэлдэ май һарада 70,4 процентнь, июньдэ — 28,6 процентнь элдүүрилэгдээ һэн. Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй, Бэшүүрэй районуудта май һарада тон бага паар хахалагдаа. Баргажанай, Сэлэнгын районуудай зарим ажахынууд паараа ходо сэбэр байлгажа шададаггүй, саг соонь элдүүрилдэггүй, харууһалдаггүй байха юм.

Мүн намар эртэ хахалагдаһан паар ургасада ехэ туһалдаг гэжэ элирүүлэгдэнхэй. Теэд манай республикада эртын паар бага хахалагдана. Энээн дээрэһээ боложо, нилээд ехэ тарилга хабартаа хахалагдаһан газарта хэгдэнэ бшуу. Тиимэһээ хабар, намарай паар бэлдэхэ хэрэгтэ бии байгаа дутагдалнуудые усадхажа, энэ шухала хүдэлмэриие эрид һайжаруулха ёһотойбди.

Хартаабха, овощ ехээр ургуулдаг болохо асуудалда элидхэлшэ тогтоо. Эдэ ургамалнуудай тарилгые томодхожо, тусхай шэглэлтэй ажахынуудта таридаг болохо, тэрэниие оньһожоруулагдамал отряд болон звенонуудта даалгаха шухала гээ.

Мал ажалаа хурданаар хүгжөөхын тула тэжээлээр хангаха хэрэгтэй. Байгша ондо адагынь 520 мянган тонно үбһэ, 850 мянган тонно силос, 103 мянган тонно корнеплодуудые ургуулжа абаха зорилго табигдана. Энээниие шиидхэхын тула тариаланг, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, тэжээл хадагалха байра түхеэрхэ болоно. Мүн мелиораци хэжэ һайжаруулагдаһан газарта олон жэлэй ногоо ехээр тариха эрилтэ табигдана.

Байгша ондо 10 мянган гектар сабшалан үндэнөөрөө, 75—80 мянган гектарынь дээгүүрээ һайжаруулагдаха байна. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ шэнэ, түрүү арга үргэнөөр хэрэглэгдэхэ, болоно. Бүхыдөө 800 мянган тонно сенаж, 22 мянган тонно ногооной гурил, 37 мянган тонно брикет, гранул болгогдоһон тэжээл, 80 мянган тонно үбһэн тюк болгогдон бэлэдхэгдэхээр хараалагданхай.

Элидхэлшэ мүн кукуруза, тэжээлэй корнеплодуудые ургуулха хэрэгые ехээр анхарха, тэрэниие ургуулха тусхай звенонуудые эмхидхэхэ, наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэхэ тушаа тогтоо. Тэрэшэлэн үбһэ ехээр бэлэдхэдэг болохын тула сабшалангаа һайжаруулха, тариалан дээрэ олон жэлэй ногоо горитойгоор таридаг болохо тухай хэлээ. Үбһэ ногооной ургаса ехээр абадаг түрүүшүүлые дурдаа. Тиигэбэшье үбһэ ехээр бэлэдхэжэ абаха арга боломжо хүсэд хэрэглэгдэнэгүй, түрүүшүүлэй дүршэл бүгэдын шадабари болоногүй гэжэ элидхэлшэ шүүмжэлээд, тариалан, сабшалан, һайжаруулагдамал бэлшээри саг соонь, һайнаар уһалдаг болохо тухай хэлээ.

Уһалагдадаг газараа үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын тула тэрэниие саг үргэлжэ ажаллаха звенонуудта даалгаха, газар уһалха түсэб бодомжотойгоор табяад, уһалууриин системэнүүдые, газар уһалха техникээ бэлдэхэ, тэрэниие хоёр халаанда хүдэлгэхэ механизаторнуудаар хангаха шухала болоно. Мүнөө үедэ ниитынгээ адууһа мал өөһэдынгөө газар дээрэһээ абтаһан тэжээлээр хүсэд хангаха аргатай болонхойбди.

Тариалангай хубаарилгые саашадань нарижуулан һайжаруулхын тула КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет энэ жэлһээ паар хахалдаг газараа үргэдхэхэ, ороохото ургамалнуудай, тэрэ тоодо шэниисын тарилгые зарим тэды хороожо, тэжээлэй ургамалнуудые ехээр таридаг болохо гэжэ шиидхэһэн байна. Теэд гансахан энээнһээ боложо, ургасамнай дээшэлшэхэгүй ха юм даа. Тиимэһээ хабарайнгаа тарилгада саг соонь, һайнаар бэлдэхэ, бүхы хүдэлмэреэ агротехническэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхэ эрилтэ табигдана. Зүгөөр урда жэлнүүдтэ тариалан дээрэ хэгдэдэг бүхы хүдэлмэриин (газар хахалха, тарилга хэхэ, ургаса хуряаха) 30 процент шахуунь агротехническэ болзор соогоо үнгэргэгдэдэггүй байһан шуу.

Мүнөө үедэ бии байгаа техникые нэгэ халаандашье һаадгүйгөөр хүдэлгөө һаа, хүрьһэ элдүүрилхэ хүдэлмэриие 15—18 үдэртэ, тарилгые 5—10 үдэртэ, паар хахалгые 5 үдэртэ үнгэргэхэ арга бии. Хэрбээ тракторнуудай хахад хубиншье ургаса хуряалга дээрэ хэрэглэгдэжэ байгаа һаа, намарай паар хахалалгаяа 13 үдэртэ, тариаяа хуряалгаяа 10—12 үдэртэ дүүргэжэ болохо байна.

Техникээ иимэ һайнаар хүдэлгэжэ шадаха механизаторнуудшье ургаа гараа. Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизатор Георгий Шестаков нёдондо 2885 эталонно гектарай хэмжээнэй хүдэлмэри хэһэн, СКД-5 комбайнаар 7100 центнер тариаяа хуряаһан жэшээтэй. Загарайн районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Ким Аюшеевич Содномов МТЗ-50 трактораар 1400 эталонно гектарта хүдэлмэри хэһэн, 536 килограмм түлишэ. 198 түхэриг заһабарилгын мүнгэ алмаһан байха юм. Кабанскын шубуунай фабрикын комбайнер Валерий Александрович Идрисовэй звено гурбан СКД-5 комбайнаар 307 гектар тариаяа амжарлан хадаһан, 460 гектарай баал суглуулан сохиһон, 7112 центнер тариаяа сохиһон байна. Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Владимир Шагжиевич Токуренов болон бусад олон механизаторнууд ажалай эрхим амжалтануудые туйлаа.

Тиигэбэшье техникэ заһабарилан бэлдэхэ, ашаглаха талаар дутагдалнууд олон. Госкомсельхозтехникын, колхоз, совхозуудай мастерскойнуудта трактор, машинануудые заһабарилха хүдэлмэри үшөөл ааляар ябуулагдана. Тиимэһээ тэрэниие хурдадхаха, техникээ хабарай тарилгын хүдэлмэридэ саг соонь, эрхим шанартайгаар бэлдэхэ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала.

Тариаяан дээрэхи хүдэлмэриие колхоз, совхоз бүхэндэ ипатовска аргаар эмхидхэхэ, механизаторнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ, хүдөөгэй бүхы залуушуулые, мүн эхэнэрнүүдые трактор, комбайн жолоодожо һургаха, механизаторнуудта зохидоор ажаллаха, амарха, ажаһууха арга олгохо гэхэ мэтэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаха зэргэтэй гэжэ элидхэлшэ мэдүүлбэ.

Саашань элидхэлшэ мал ажал тухай дэлгэрэнгытээр хэлэһэн байна. Олонхи малшадай оролдосотойгоор хүдэлһэнэй ашаар мал ажалай продуктнууд урда жэлэйхиһээ ехэ абтаһан, малай тоо олошорһон байха юм. Эндэ үйлэдбэриин түрүүшүүл ехэ үүргэ дүүргээ.

Үнеэн бүриһөө 5476 килограмм һү һааһан Сэлэнгын совхозой һаалишан, Социалис Ажалай Герой Надежда Лазаревна Тадвашкина, 4155 килограмм һү һааһан Хүндэлэлэй Тэмдэг орденто Кабанскын Шубуунай фабрикын Мария Егоровна Волкова, 4069 килограмм һү һааһан Мухар-Шэбэрэй районой «Забайкалец» совхозой Анна Матвеевна Петрова, 3930 килограмм һааһан Зэдын районой «Мир» колхозой Марта Данзановна Гармаева, 3648 килограмм һааһан Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ совхозой Мария Ивановна Власова болон бусад эрхим һаалишадай зэргэдэ ябана.

Зуун хонин бүриһөө 131 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүриһөө 4,4 килограмм ноохо хайшалжа абаһан Социалис Ажалай Герой, Борьёогой совхозой ахалагша хонишон Гасарун Лубсанович Рабдаев, Эрхирэгэй совхозой Иннокентий Михайлович Евсюков, Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Дашинима Буодиевич Сундуев, Зэдын «Коммунизм» колхозой Радна-Самбу Найданович Данзанов, Социалис Ажалай Герой Ольга Энкеевна Сангадиева болон бусад табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргэхэеэ байна.

Холо хүбшын бэлшээридэ малаа атарлуулжа, ажалай ехэ амжалтануудые туйлаһан мал адуулагшад Захааминай, Яруунын, Түнхэнэй, Хурамхаанай районуудта олон. Захааминай районой Ёнгорбойн совхозой мал адуулагша Шагдар Дармаевич Дашиев үхэр бүхэнэй шэгнүүрые зундаа сүүдхэдэ 1118 граммаар, Яруунын районой Иисэнгын совхозой Хандажап Цыреновна Дашиева—875 граммаар нэмээжэ шадаа.

Улаан-Удын районой «Восход» колхозой гахайшан Матрена Максимовна Русина, «Шергинский» совхозой Любовь Ивановна Жилина, Сотниковой шубуунай фабрикын шубуушан Галина Ивановна Кулаева, Загарайн бройлерно фабрикын шубуушан-оператор Зоя Ивановна Пермина, Мухар-Шэбэрэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ирина Кирилловна Варфоломеева, Түнхэнэй районой Саяанай совхозой адуушан Жамсо Убушеевич Сыренов болон бусад олон түрүүшүүл ехэхэн хубитаяа оруулһан байха юм.

Гэхэтэй хамта мал ажалдамнай горитой дутагдалнууд үзэгдэнэ. Үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада гүрэндэ 24 мянган тонно мяхан, 613 тонно ноохон дутуу тушаагдаа. Энэмнай ехэхэн дутагдалнай гээшэ. Илангаяа Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын, Хэжэнгын болон Прибайкалиин районууд мяха ехээр дутуу тушаагаа. Зэдын, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын болон Сэлэнгын районууд ноохо худалдаагаар ехэ үритэй үлөө.

Олохон ажахынууд малай ашаг шэмые өөдэтэй дээшэлүүлнэгүй, эхэ мал олоороо һубайрна, мал ехээр гарзалуулагдана. Тиимэһээ колхоз, совхозуудай, ажахынууд хоорондын предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд мал ажалай хүгжэлтэ һайса шэнжэлжэ, үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдые шүүмжэлэн хаража, саашадаа хэхэ юумээ тодорхойлхо болоно. Ушар иимэһээ шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө ажахы, фермэ бүхэндэ продукци абалгые эрид дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд абтаха зэргэтэй.

Энэ жэлдэ колхоз, совхозууд гүрэндөө 80 мянган тонно мяха, 150 мянган тонно һү, 8100 тонно ноохо, 130 миллион үндэгэ худалдаха уялга абанхай. Энээниие бэелүүлхын тула юун хэгдэхэ болоноб?

Нэн түрүүн, үхэрэй мяха үйлэдбэрилгые али болохоор дээшэлүүлхэ, малай шэгнүүр ехээр нэмээхэ, гүрэндэ хүндэ шэгнүүртэй мал тушааха, малаа һубайруулхагүй, үхэл гарзада оруулхагүй гэжэ оролдохо хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, 1978 ондо олохон районуудта (Зэдын, Ахын) малай шэгнүүр багаар нэмээгдэһэн, зуун үнеэн бүриһөө 79 тугал абтаһан байна. Баргажанай, Хэжэнгын, Хориин районуудта энэнь бүришье доогуур.

Иимэ байдалые һайжаруулхын тула ажахынуудта залуу мал түлжүүлхэ, малаа бэлшээн, шахан таргалуулха хүдэлмэреэ гуримшуулха болоно. Хоёрдохёор, «Скотопром» трестын хүдэлмэри һайжаруулха, ажахынууд хоорондын хамжаанай булюу талые хүсэдөөр хэрэглэхэ, малые олоорнь нэгэ газарта байлгажа, түргэн зуура шахан таргалуулха арга үргэнөөр хэрэглэхэ байна. Тинхэдээ элидхэлшэ Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозодо, Хориин районой Дээдэ-Тайлсын совхоздо энэ хүдэлмэриин һайнаар эмхидхэгдэһые жэшээ болгон харуулаа.

Хонишодой урда та[illegible] һан ехэ зорилгонууд [illegible] хэлэхэдээ, байгша [illegible] 720 мянганһаа үсөөн [illegible] хурьга абаха, хонин бү[illegible] 3,2 килограмм ноохо[illegible] шалха, 480—500 м[illegible] хонин, тэрэ тоодо адагын[illegible] мянган хони шахан та[illegible] лагдаһан, тус бүреэ 3[illegible] килограммда хүргэгдэ[illegible] ни гүрэндөө тушааха [illegible] тэй гэбэ. Тиихэдээ [illegible] ажал хүгжөөлгөөр «Пр[illegible] газетын шүүмжэлэлн[illegible] тобшолол хэхэ болоно[illegible]

Һүүлэй жэлнүүдтэ [illegible] публика дотор хүдөө[illegible] хын энэ шухала һа[illegible] анхарал һуларһан, [illegible] ажалай үйлэдбэриин [illegible] бэхижүүлгэдэ мүнгэ [illegible] хүсэд хүрэхөөр һомо[illegible] гүй байшоо. Иимэ бай[illegible] гарахын тула КПСС-[illegible] комой бюро, респуб[illegible] Министрнүүдэй Совет [illegible] һэн жэлэй июль һара[illegible] нин ажалаа саашадань[illegible] жөөхэ асуудал хаража [illegible] хонидой байра, хо[illegible] гэр бариха хүдэлм[illegible] комплекснуудые, хонин[illegible] хурдадхаха, энэ һал[illegible] түрүү технологи нэ[illegible] хэ, түрүү хонишодой [illegible] дүршэлые бүгэдын [illegible] ри болгохо гэһэн [illegible] тогтоол абтаа һэн. Эн[illegible] тоол дотор, мүн «Пр[illegible] газетэдэ тэмдэглэгдэн[illegible] тагдалнуудые усадхаха [illegible] дэ хараалагдаһан х[illegible] нүүдые бэелүүлхэ [illegible] Хүдөө ажахын минис[illegible] во, «Овцепром» н[illegible] партиин райкомууд [illegible] райгүйсэдкомууд, хони[illegible] бэрилдэг ажахынууд [illegible] гэлжын анхарал ханд[illegible] уялгатай.

Мяха ехээр үйлэдб[illegible] хэрэгтэ республикын [illegible] шад, шубуушад ехэ [illegible] таяа оруулха байна. [illegible] жэлдэ адагынь 12,5 [illegible] тонно гахайн мяха, 12,5 [illegible] ган тонно шубуунай [illegible] үйлэдбэрилэгдэхөөр [illegible] раалагдана. Тахяа бу[illegible] 220 үндэгэ абаха хэр[illegible]

Һү һаали дээшэлүүл[illegible] га боломжонууд тухай[illegible] тоходоо, элидхэлшэ үг[illegible] һү шэмын тон багаар [illegible] шэлжэ байһые тэмд[illegible] Нёдондо үнеэн бүриһөө [illegible] килограмм һүн һаа[illegible] байна. Илангаяа Бэш[illegible] Мухар-Шэбэрэй, Бар[illegible] най районуудта үнеэд[illegible] шэмэ бага байһан [illegible] Энэ юун дээрэһээ б[illegible] гэхэдэ, һаалиин малай [illegible] тэр һайжаруулха гэжэ [illegible] желтэд ехээр орол[illegible] малшадай дунда ойлг[illegible] жын хүдэлмэри һула[illegible]

Үнеэдэй һү шэмэ ех[illegible] гохын тула тэдэниие [illegible] абажа, һүрэгүүдые [illegible] бүридхэхэ, үнеэдэй то[illegible] үргэлжэ олошоруулха [illegible] тэ табигдана. Хоёрд[illegible] һүүлэй жэлнүүдтэ түл[illegible] дэһэн һү һаалиин [illegible] лекснуудые хүсэдөөр [illegible] лэхэ шухала.

Зорилго юуб гэхэдэ, [illegible] ша ондо үнеэн б[illegible] 2000 килограмм һү [illegible] 95 процентһээ бага б[illegible] 1-дэхи, 2-дохи сортын [illegible] нартайгаар тушааха б[illegible]

Малай арһа сугл[illegible] шанарыень дээшэл[illegible] асуудалда элидхэлшэ [illegible] анхарал хандуулжа, [illegible] бии байгаа дутагдалн[illegible] эрид усадхаха зорилго [illegible]

Республикын Г[illegible] сельхозтехникын пр[illegible] тинууд колхоз, совхо[illegible] техникээр, түхеэрэ[illegible] дээр, үтэгжүүлгээр х[illegible] техникэ заһабарилха, [illegible] фермэнүүдые о

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЗҮБЛӨӨН

ҺАЙН ШАНАРТАЙГААР АБАХЫН ТҮЛӨӨ

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ

ЭДЫН РАЙОНОЙ «КОММУНИЗМ» ХОЗОЙ АХАЛАГША ХОНИШОН С. Н. ДАНЗАНОВ:

— Өмнөтэ ажалаймнай түүхэ ...ор билтарһан 1978 он ..., арбадахи табан жэ... түсэбые амжалтатай... дүүргэлгэдэ ехэ удха ...ай дүрбэдэхи жэлнай ...эр һараһаа үлэбэ. ...манай ажахын гэшүүд ...үйлагдаһан амжалтаяа ... батадхахын тула мү... ...ухы хүсэеэ элсүүлэн ...жо байна. Арбадахи ... жэлэй гурбадахи жэл... ...най колхоз мал ажалай ...тнуудые үйлэдбэрилжэ ... худалдахаар хараа... ...ан түсэбөө урагшатай... ...үүргэһэн юм. Тиигэжэ ...удалдаха даабаряа 122 ..., нооһо — 107 про... ...һү — 101 процент ...үһэн байна. Мүн хо... ...ой бригаданууд ам... ...гараа. Бүхы дээрээ ... абажа түлжүүлхэ уял... ...дүүргэгшэд олошорһон

...адаа мал ажалай про... ...удые элбэгжүүлхын ...жэл ехээр бэлэдхэжэ ...шухала асуудал ойрын ...шидхэгдэхэ ёһотой. ... багатай сабшалан, ...риез һайжаруулжа, ...жэлэй ногоо, тэжээлэй ...алнуудые тариха хо... ...параата түсэб ажахыда... ...зохёогдохой. Теэд энэ ...гомнай мүнөө хүсэд ...үлэгдэнэгүй. Ушарынь ... газар һайжаруулга... ...һомологдоһон мүнгэн ... хүсэдөөр ашаглагда... ...гээшэ. Жэшээлбэл, ... отарын байрлаһан ...алантада мелиоративна... ...мэри хэхэ проект үнэ ...доһон аад, колхозой ... дүүргэхэ организа... ...ухы дээрэһээ мүнөөшье ...дэгүй байнаар.

...ай отарада ажалладаг ...од нёдондо 100 эхэ ... бүриһөө 132 хурьга ...үлжэ, хонин бүхэнһөө ... грамм нооһо хайшал... ...байна. Иимэ дүн һаяа ...даашье туйлагдаагүй ...айгша ондо коллектив... ...еспубликын хонишодто ... бэшэгээр хандаһан Хо... ...районой хонишодто ха... ...болгон, дээшэлүүлэгдэ... ...оциалис уялга абаа. ...хойлбол, арбадахи ... жэлэй дүрбэдэхи жэл... ...00 эхэ хонин бүриһөө ... хурьга түлжүүлжэ, хо... ...бүхэнһөө 3,800 грамм ... абажа тушаахабди. Тэ... ...эн хурьган бүхэнөө 24 ...раммһаа бага бэшэ шэг... ...айгээр эхэнээнь һалгаа... ...рилго табигданхай.

ЯРУУНЫН ...ОВХОЗОЙ ДИРЕКТОР Э. ЖАМСУЕВ:

— КПСС-эй XXV съездын ... партиин ЦК-гай июо... ноябриин (1978 он) ...ҮҮдэй шидхэбэри... ...ые бодото дээрэнь бэе... ...гээр өөхэсөөнэ социа... ...ҮрысөөндӨ оролсоһон ... совхозой хүдэлмэри... ...үнгэрһэн жэлдэ зарим ... амжалта туйлаһан ойн... ...Илангаяа адууһа малай ...олгой олошоруулха түү... ...й амжалтатаигаар бэе... ...вдэжэ, мяха, һү, нооһо ...а даабари үлүүлэн дүүрг... ...ө. Энэ илалта гансашье ...ха малай олошорһоной ... мүн ашаг шэмынь ха... ...йса дээшэлүүлһэнэй ... туйлагдаа.

...эрһөн жэлэй зун сагай ...лай таарамжагүй, ган ...р байбашье, үбһэ болон ... шэмэтэ тэжээл урдын... ...ехээр хуряагдажа нөө... ...дөө. Зүгөөр ороһото ...алнуудай гандажа, муу... ...ургаһан дээрэһээ ниий... ...ан адууһа мал талха ...най зүйлөөр оройдоол ...роцент хангагданхай.

...ёө хоолой продуктнуу... ...элбэгээр абахын тула ...атэйгээр ажаллажа бай... ...совхозоимнай һаалишад, ...шод хоорондоо му... ...н хүдэлмэрилжэ, түрүү ...арга, дүй дүршэлөө ха... ...ералсажа, үргэнөөр нэб... ...ахые оролдоно. ...ндоной дүнгөөр ...лис мүрысөөндӨ ...арагшад ажахыдамнай ...д олошороо. Мүнөө эдэ... ...ай ажалан тэмсэлэй ман... ...а ябажа, бусадта жэшээ ...улна. Тиихэдэ хонишод... ...үнгэрһэн жэлдэ 100 эхэ ... бүриһөө 87 хурьга ...үүлээ гэхэ гү, али ур... ...найхиһаа 832 хурьга ...р абаһан байна.

...алшад, механизаторнуу... ...ажал һайнаар эмхидхэ... ...бүтэсыень эрид дээшэ... ...лэгэ гадна, али бүхы ...шаяа хорооһонойнгоо ...р арбадахи табан жэлэй ...адахи жэлдэ 52 мянган ...ингэн сэбэр олзотой га... ...ди. Энэ ехэ туйлалта

...эхэтэй хамта манда усад... ...даагүй дутагдалнууд ...ол оии гээшэ. Илангаяа ...ра малай гарзалаһань ...лэнэ. Ушарынь, совхо... ...ной малда һайн ...ра дуталдажа, ехэ хохи... ...ушаруулна. Тугал, хурь... ...ын үхэл гарза усадхахын ...ла отара, фермэнүүдтэ мү... ...эн эрилтэдэ хүрэмөөр ...ө байранууд хэрэгтэй. ...рөө республикын Хүдөө ...ын министерствын энэ ...удалдамнай анхаржа, али ...ихоор тупаламжа үзүүл... ...ань ойрын сагта өөрхэ... ...лөө гараха байнабди. ...Энэ жэлдэ ажахымнай ...удэлөөр 50 жэлэйнгээ ... ойе тэмдэглэхэнь. Тиин

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой трактурист Н. Дорофеев, Улаан-Удын райсной «Заветы Ильича» совхозой МТФ-е даагша Д. Раднаева, Мухар-Шэбэрэй районой «Заганский» совхозой агроном Ю. Лютаева, Хяагтын районой Ехэ-Нугын совхозой хонишон Ц. Эрдынеев.

совхозоймнай механизаторнууд ойн баярта жэлдэ хабарайнгаа тарилгые богони болзорто, агротехническэ таарамжатай хаһа сагта үнгэргэхын тула машина, техникээ заһабарилжа, түгэс бэлэн болгожо байна. Мүн малшаднай мүнөө мяха гүрэндэ тушааха түрүүшын хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоо холо уридшалхаар зэнэнхэй. Тиихэдэ хонишодойшье ажал урагшатай. Һүүлэй мэдээгээр 5 мянган хурьган абтаа гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 80 хурьган түлжүүлэгдэжэ байна.

Республика дотороо үүсхэл гаргаһан ажахымнай хүдэлмэришэд хэлэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө шармайн оролдоно.

ХОРИИН РАЙОНОЙ ДЭЭДЭ-ТАЙЛСЫН СОВХОЗОЙ АХАМАД ЗООТЕХНИК П. П. ПОМУРАН:

— Продукциин шанар һайжаруулха тэмсэлэй улам үргэнөөр ябуулагдажа байһан мүнөө үедэ адууһа малай, илангаяа тугал, хурьгадай гарза әсэслэн усадхаха гээшэ ехэ удха шанартай юм. Юуб гэхэдэ, энэ шухала асуудалай шидхэгдэхэдэ, һүн, мяхан, нооһон ехээр абтажа, гүрэндэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые тушааха түсэб жэншэдгүй бэелүүлэгдэхэ байна бшуу.

Манай совхоз габшагай ажалай гурбадахи жэлые яһала һайн ажалтатайгаар түгэсхөө. Бэлэдхэлэй пунктдэ мяха, һү тушааха даабаримнай үлүүлэн бэелүүлэгдэжэ, нооһоншье ехээр абтаа. Мүн продукциин шанар урдынхиһаа эрид һайжаржа, гүрэндэ заабол шэгнүүрээ хүсэһэн мал худалдагдадаг болоо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ гансашье манай райондо бэшэ, мүн республика доторнай гол һалбаринуудаа мэргэжүүлжэ томодохо талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна гээшэ. Тиин совхоздомнай дүрбэн жэлэй саада тээ һаалинн малай томо комплекс шэнээр баригдажа ашаглагдаа бэлэй. Энэ комплексын хүдэлгэгдэжэ захалхаһаа хойшо һаалишадай ажалай бүтээсэ урдынхиһаа хөөр дахин дээшэлжэ, продукциин шанар эрид һайжараа. Хоёрдохёор, бидэ туталнуудаа үбшэ хабшанһаа һэргылжэ. Үхэл гарзыень усадхахын тула боксово аргаар түлжүүлхэ шэнэ гурим үргэнөөр нэбтэрүүлхэ арга боломжотой болообди. Тиигэжэ энэ арга һайнаар шудалаад, тон зүбөөр хэрэглэһэнэй ашаар һүүлэй гурбан жэлэй туршада тугалнуудай гарза эрид хорожо, 1978 ондо нэгэшье түл гарзада оруулангүй түлжүүлээбди.

Ажахыдамнай үхэрнүүдһээ гадна хонин олоор үсхэбэрилэгдэдэг. Эдэ жэлнүүдтэ хонидой ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар ехэ алхам хэгдээ юм. Илангаяа хурьган олоор абтажа, нооһоншье ехээр хайшалагдажа тушаагдана. Продукциин шанар һайжаруулха тэмсэлдэ оролсоһон ажахымнай нёдондо хонидые шахаха тусхай байра шэнээр түхеэрээд, тэндээ 2,5 мянган хони таргалуулжа, тус бүриин 42 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагаа һэн. Иигээд ерэхэдээ, совхоздомнай малшад, хонишод, һаалишад гүрэндэ тушаагдаха продукциин шанар һайжаруулха тэмсэлээ улам үргэнөөр ябуулжа, байгша ондо бүри ехэ амжалта туйлахын тула бүхы хүсэеэ элсүүлэн оролдожо байнхай.

УЛААН-УДЫН ШУБУУНАЙ ФАБРИКЫН БРИГАДИР О. Н. ПАВЛОВА:

— Үндэгэ, шубуунай мяха абажа, гүрэндэ тушааха талаар урдандаа хододоо гээгдэлдэ ородог байһан манай фабрикын коллектив үнгэрһэн жэлдэ горитой амжалта туйлажа, трестын түрүү предприятинуудай зэргэдэ түрүүшынхеэ оролсобобди. Энэ илалта юу харуулааб гэбэл, манда үндэгэ, мяха элбэгжүүлхэ арга боломжын яһала бии байһаниие элишэлээ. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, бага гарзатайгаар ехэ продукци абахын тула фабрикадамнай ехэхэн ажал ябуулагдана. Нэн түрүүлэн шубуушадай бар хүсөөр хэдэг ажал хүсэдөөр оньһожоруулагдажа, тахяануудай байра соо дальбараануудта гэрэл үгэхэ, мүн дулаасуулха элдэб түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо.

Саашань хэлэхэдэ, фабрикын орёо нарин оньһон түхеэрэлгэнүүдые шадамар бэрхээр хүдэлгэхын тула шубуушадай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ һургуули эмхидхэгдэдэг болоһон байна. Мүн фабрикымнай бүхы бригаданууд мүнөө чек үгэжэ тоосодог гуримаар ажаллана. Иигээд байхада, урдань хэгдэдэг байһан али бүхы гаргашанууд эрид хороогдожо, абтаһан продукциимнай өөрын үнэ сэн горитойгоор доошолжо байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ бригададамнай дүршэлтэй бэрхэ шубуушад нилээд олошороо. Жэшээлбэл, А.Крупенникова, Е. Грудинина, А. Тихонова гэгшэд тахяа бүриһөө жэлдээ 250, мүн дээшэшье үндэгэ суглуулжа, абаһан уялгаяа үүлүүлэн дүүргэнэ.

Байгша оньһоо эхилжэ фабрикын бүхы цехүүдэй ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхын тула хүдэлмэришэдөөр гүйсэд хангаха шухала асуудал сүм шидхэгдэхээр хараалагданхай. Энэ талаар һүүлэй жэлнүүдтэ горитой ажал ябуулагдана. Тодорхойлбол, шубуушадай байха олон квартиратай байрын томо гэр, үхибүүдэй саад мүнөө баригдажа байна. Саашадаашье фабрикын хүдэлмэришэдэй эрилтэ хүсэдөөр хангагдахаар түсэблэгдэнхэй.

Арбадахи табан жэлэйнгээ даабари ажалтатайгаар бэелүүлхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоһон манай шубуунай байгша ондо 56,5 миллион үндэгэ суглуулжа, шубуунай 5050 центнер мяха гүрэндэ тушааха зорилго хараалһан байна. Тиин хэлэһэндээ хүрэхын тула бии байгаа арга боломжоео хүсэдөөр хэрэглэхэ гэжэ шиидэнхэйбди.

«ГОСКОМСЕЛЬХОЗТЕХНИКА» НЭГЭДЭЛЭЙ СЭЛЭНГЫН РАЙОНОЙ ОТДЕЛЕНИИЕ ЭРХИЛЭГШЭ Ц. Л. БАЛДАНОВ:

— 1979 оной хабарай тарилгын хүдэлмэридэ үүдөө ажахын техникэ саг соонь, шанартайгаар бэлдэхэ гэһэн Зэ... ...байн районой колхоз, совхозуудаа болон хүдөө ажахые үнлэдбэрилин-техническэ талаар хангадаг районой үйлэдбэрилин нэгэдэлэй механизаторнууд, хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй республика доторoо гаргаһан үүсхэлые һайшаан дэмжэхэдээ манай отделениин коллектив абаһан уялгаяа шэнэлээ һэн. Тиигэжэ мүнөө манай механизаторнууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон хүдэлмэришэд технико-экономическа талаар зарим тэды һайн дүнгүүдые түйлаһан байна. Һүүлэй мэдээгээр отделениин мастерснойдо ажаллагшад ажахынуудай 110 трактор, элдэб түхэлэй 200 гаран двигатель заһабарилжа, эзэдтэнь бусаагаа.

Мүн тракторнуудта техническэ хангалга хэхэ станцинууд бүхы колхоз, совхозуудта байгуулагдажа, аша үрэеэ харуулжа захалаа. Тиихэдэ оньһожоруулагдамал отрядуудай механизаторнууд наг шэбхэ зөөхэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха ба бусадшье ажал хэхэ талаар районойнгоо ажахынуудта ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ.

Мүнөөдэрэй байдалаар район дотор тракторнуудай 73 процентнь, комбайнуудай 34 процентнь заһабарилагдажа, бэлэн болгогдоод байна.

Үнгэрһэн жэлэй намарһаа эхилжэ, манай отделени колхоз, совхозуудай ороoно тарянай комбайнуудые бүхыдэнь заһабарилхаар даада нёдондо колхозоймнай 10 звеногой юһэниинь үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэжэшалгараа һэн. Тиигэжэ ажахымнай бүхыдөө 34524 центнер үбһэ һүрилжэ абаа гэхэ гү, али гектарай дунда зэргээр 19,5 центнер ургаса суглуулагдаа.

Энэ жэлдэ ажахымнай байгуулагдаһаар 50 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхэнь. Тиин бидэ луговодууд ойн баярта жэлдэ дээшэлүүлэгдэнэн социалис уялга абаабди. Тодорхойлбол, гектарай дунда зэргээр 20 центнерһээ бага бэшэ үбһэ хуряажа, ниитынгээ адууһа малда бүхыдөө 36 мянган центнер үбһэ һүрилхэ зорилготойби. Харин би даажа абаһан 190 гектар сабшалангайнгаа гектар бүхэнһөө 40 центнер бүһэ хуряажа абахаар шиидэнхэйб.

ЗАГАРАЙН РАЙОНОЙ ОНОХОЙН СОВХОЗОЙ ОВОЩ ҮРГУУЛАГША А. А. ПОТЕМКИНА:

— Овощ үргуулха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ юм. Рассада тарихаһаа хойшо үдэр бүри һайнаар харууһалаагүйдэ баян ургаса хөөзэдэшье абтахагүй. Энээниие һайн мэдэхэ болоһон баян дүй дүршэлтэй овощ ургуулагшад звенодомнай олон юм. Илангаяа олон жэлэй туршада манай звеное ударидаһан, мүнөө пенсидэ гараашье һаа, энэ ажалаа орхёогүй юрын огородшоноор худэлмэрилдэг Ксения Спиридоновагай дундаршагүй дүршэл шадабарида һураһаароди. Манай коллектив соморхоншье һаа, эбтэй, хүн бүхэн хэхэ ажалаа һайн мэдэдэг юм. Звенодомнай овощой 50 гектар, куузикугай 15 гектар поли даалгагданхай.

Нёдондо хабартаа оройхон болотор хүйтэн байһан аад, зундаа ган гасуур боложо, бидэнэй ажалда ехэхэн хохидол ушаруулаа. Зунай эхээр болоһон хүйтэндэ овощой нилээд ехэ тарилга хосороо юм. Хэды бэрхэшээлэй тохёолдобошье, манай звеногой гэшүүд гектарай 167 центнер овощ хуряажа абаабди. Тиихэдэ капуста гектарай 238 центнер хуряагдаа бэлэй. Бусад үргамалнуудай ургаса һанаһанда хүрэхөөр бэшэ бага байгаа.

Арбадахи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ звеногоймнай гэшүүд гектар бүриһөө 280 центнер капуста, 260 центнер морхооб, 250 центнер кууэику хуряжа абахаар зорилго хараалаа. Энээниие бэелүүлхэнь хүшэрхэн гээшэ. Ушарынь хадаа манай совхоздо огородшодой ажал үшөөл оньһожоруулагдаагүй, бүхы хүдэлмэрээ бар хүсөөрөо хэһээрбди. Илангаяа зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ, буртаг ногооень усадхаха, ургасыень хуряаха ажал оньһожоруулагдабал, манда хэды хүнгэн боложо үгэхэ һэм!

Овощ ургуулхань ямаршье ажалһаа хүшэр гэжэ тэмдэглээ бэлэйб. Теэд манай ажахыда огородшодой хэһэн хүдэлмэри тоогдоногүй гэхэдэ алдуу болохогүй. Юуб гэхэдэ, бүхы хүсөөрөо оролдожо ургуулаад, суглуулжа байһан овощнай зариндаа худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ эльгээгдэнгүй, үни байлгагдаад, гутажа захалаад, малда эдюулэгдэнэ. Иигэжэ, хэһэн ажалаймнай дүн юуншье болонгүй хосорно ха юм. Эндэ гансашье совхоз бэшэ, мүн овощ абахаар захил хэдэг худалдаа наймаанай эмхинүүд зэмэтэй. Иимэ ябадал саашадаа дары усадхагдаха ёһотой.

Овощой баян ургаса ургуулхын тула полиэтиленовэ пленко, элдэб зүйлэй минеральна үтэгжүүлгэ хэрэгтэй болодог. Манай звено нимэ юумээр ходо дуталдажа, нилээд тулгардана.

1979 он табан жэлэй түсэбэй дүүргэлгэдэ ехэ удха шанартай жэл гээшэ. Тиимэһээ байгша ондо манай огородшод хараалһан түсэбөө сүм дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлхээр хараална.

УЛААН-УДЫН РАЙГҮЙСЭДКОМОЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ П. А. ГОРБУНОВ:

— Һүүлэй жэлнүүдтэ район дотор мал ажалай һалбаринуудые томодохо, зохихо руунь мэргэжүүлхэ талаар хэгдэһэн хүдэлмэри аша үрэеэ харюулжа байна. Энээнэй ашаар продукци үйлэдбэрилгэ, худалдалга эрид дээшэлүүлэгдэхэһээ гадна, малшадай ажалай түхэл шэнжэ үндэһөөрөө хубилаа.

Жэшээнь, районой зарим ажахынуудта юрын һаалишадай орондо диилэнхидээ үнеэдые машинаар һаадаг операторнууд хүдэлдэг болоо. Тэдэнэр тус бүридөө 50—100 үнеэдые даагаад һаана. Мүн томодхогдоһон фермэ, комплексдо гахайшан бүхэн 1000 гаран гахай харууһалан шахажа, муу бэшэ үрэ дүн туйлана. Эдэ бүгэдэ бидэниие баясуулна, шэнэ амжалтада зоригжуулна. Саашадаа энэ талаар хэхэ юумэмнай үшөө ехэ.

Үнгэрэгшэ жэлые районой хүдөөгэй ажалшад муу бэшэ үрэ дүнтэйгөөр түгэсхөө. Энээнэй урда жэлэйхитэй сасуулбал, мяхан, һүн, үндэгэн горитойшогоор худалдагдаа. Мүнөө колхоз, совхозуудай бии байһан бүхы арга боломжоёо гүйсэд элсүүлэн хэрэглэжэ, малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргөөд, 1979 оной түсэб даабари, социалис уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Тиимэ арга боломжо, нөөсэ ажахы бүхэндэ бии.

Город шадар байдаг дээрэһээ манай райондо хартаабха, овощ ехээр ургуулха гээшэ гол шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Гадна энэмнай адууһа малаа элдэб янзын шэмэтэ тэжээлээр хангаха асуудалые шиидхэхэдэмнай туһалха байна.

Тиимэһээ энээн тушаа тодорхой хэмжээнүүдые хараалаад, бэелүүлжэ эхилээбди. Жэшээнь, тарилгын газарай хубаарилгые хубилгажа, хэрбээ нёдондо 2000 гаран гектарта хартаабха тариһан һаа, тэрэнээ мүнөө 3 мянга гаран гектарта хүргэхэмнай. Овощ тарилгые бүхыдэнь 540 гектар хүрэтэр үргэдхэхэбди. Дээрээ хушалтатай талмайда овощ ургуулга нёдондо хоёр дахин ехэ болгогдожо, бүхыдөө 101 мянган дүрбэлжэн метртэ үргэгдөө. Зарим түрүү огородшоднай баян ургаса абадаг. «Заветы Ильича». «Пригородный» совхозуудай огородшод нёдондо абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэгэ.

Гэхэтэй хамта районой ажахынуудта газар тарьаалангай культурын үшөө хангалтагүй муу байһан дээрэнээ олонхи ургамалнуудай ургаса һанаһанда яашье хүрэнэгүй. Энээнһээ боложо, энэ табан жэлэй гурбан жэл соо түсэбөө дүүргэжэ шадангүй, гүрэндөө горитойхон ороoно, хартаабха, овощ дутуу үгөөд байнабди. Тэрэшэлэн адууһа малай, илангаяа түл түрэсынь гарзалалга үшөөл ехэ байнаар.

Манай районой хүдөөгэй ажалшад 1979 ондо 95 мянган центнер тарьа, 185 мянган центнер һү, 53 мянган центнер мяха, 114 миллион үндэгэ, 100 мянган центнер хартаабха, 132 центнер овощ гүрэндөө худалдаха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абанхай.

ХЭЖЭНГЫН РАЙОНОЙ «50 ЛЕТ ОКТЯБРЯ» СОВХОЗОЙ МЕХАНИЗАТОР Р. В. АХМЕТЗЯНОВА:

— Манай басагад, эхэнэрнүүдэй тракторна бригадын эмхидхэгдэһэнһээ хойшо жэл үлүүтэй саг үнгэрбэ. Бидэ бүхыдөө 8 эхэнэр хүдэлнэбди. Манда гол түлэб МТЗ-50, Т-40 түхэлэй тракторнууд үгтэнхэй.

Республикын габьяата механизатор, Ажалай Улаан Тугай орденто Ц-Д. Гармахановай хүтэлбэри доро хүдэлжэ, бригадамнай эбтэй эетэй, яһала ажалша коллектив боложо шадаа. Манда 606 гектар сабшалан, 450 гектар кукурузын газар даалгагданхай. Тэндээ түхэреэн жэл соо хүдэлдэгбди. Жэшээнь, нёдондо даажа абаһан газар дээрээ өөһэдөө 13 мянган тонно шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ гаргаабди. Мүн агротехническэ ондоошье хүдэлмэри хэгдээ.

Эдэ бүгэдын ашаар ган гасуур жэл байгаашье һаань, муу бэшэ ургаса хуряагаад, бүхыдөө 3500 центнер үбһэ бэлэдхэжэ, түсэбөө үлүүлэн дүүргээбди. 182 гектар газарай зеленко хуряажа, тэндэһээ бүхыдөө 2,8 мянган центнер тэжээл бэлэдхээбди. Мүн тарьаалангай һолоомо суглуулалсаабди.

Коллективтэмнай эрхимээр хүдэлдэг хүнүүд олон. Нёдондо район соогоо чемпион боложо гараһан манай үнинэй механизатор Е. Б. Нимаева, дүршэлтэй трактурист М. Раднаева. залуу механизаторнууд Б-Х. Бадмаева, Н. Гарифулина болон бусад түсэб, даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэдэг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ ажалдаа һайн үрэ дүн туйлаһанайнь түлөө маная бригадада ВЛКСМ-эй 60 жэлэй ойн нэрэ зэргэ олгогдоо.

Трактор, машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр, һаадгүйгөөр хүдэлгэхын тула нёдондо совхоздомнай техническэ харууһалгын пункт эмхидхэгдээ һэн. Бригадын гэшүүд мэргэжэл шадабаряа, классностьяа ходо дээшэлүүлжэ байдаг болонхой.

Бидэ туйлаһанаараа һанаагаа амархагүйбди. Манай һанахада, бригадамнай бүри хүсэ ехэтэй К-700, Т-150 түхэлэй тракторнуудые үгөө һаань, гэр бүлөөрөө хүдэлхэ һэмди. Энэ талаар республикын дээдын органууд манда туһалха аабза гэжэ найданабди.

КАБАНСКЫН РАЙОНОЙ «ШЕРГИНСКИЙ» СОВХОЗОЙ ГАХАЙШАН, А. И. ОСКОРБИНА:

— Совхознай һүүлэй жэлнүүдтэ фермэнүүдээ томодхожо, гахай үсхэбэрилхэ тусхай мэргэжэлтэй болонхой гээшэ. Эдэ жэлнүүдтэ манай ажахы яһала амжалтатай ажаллаа. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ совхоз гүрэндэ 24,4 мянган центнер мяха, 35,5 мянган центнер һү худалдажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Ажахын гахайшад 28,6 мянган поршоонхо абажа томо болгоо.

Би өөрөө эхэ гахайнуудай Красноярска фермэдэ хүдэлдэгби. Нёдондо манай коллектив түсэбэй ёноор 12,5 мянган поршоонхо абаха аад, бүхыдөө 13,2 мянган поршоонхо түлжүүлээ. Тиихэдэ би өөрынгөө харууһалжа байдаг эхэ гахайнуудһаа 900 поршоонхо түлжүүлхэб гэжэ уялга абаһан аад. үнэндөө, 1128 поршоонхо абажа, томо болгоо һэм. Тэрэшэлэн фермын бэрхэ гахайшад А. И. Муравьева, Т. А. Конева, К. К. Орлова болон бусад 10 хүн тус тустаа 1000-һаа дээшэ поршоонхо түлжүүлһэн байна.

Илангаяа гахайнуудай харууһа, тэжээлэй һайжаруулгаһанай, мүн гахайшадай үнэн шударгыгаар ажаллаһанай ашаар нимэ үрэ дүн туйлагдана. Гэбэшье ажалаа үшөөл һайжаруулха, үрэ дүнгөө дээшэлүүлхэ арга боломжо бии.

Байгша ондо манай фермын гахайшад улам һайнаар ажаллажа, бүхыдөө 15 мянганһаа үсөөн бэшэ поршоонхо абажа түлжүүлхэ зорилго урдаа табина.

ХУРАМХААНАЙ РАЙОНОЙ ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗОЙ ЛМО-гой БРИГАДЫН БРИГАДИР Б. Г. БАДМАЕВ:

— Тусхай газар даажа абаад, тэндээ түхэреэн жэл соо хүдэлдэг, ургасын түлөө харюусалгатай бригадын эмхидхэгдэһэнһээ хойшо манай ажахыда яһала ехэ юумэ хэгдэжэ байна гэжэ хэлэхээр. Илангаяа сабшалан, бэлшээридээ урдынхиһаа һураггүй ондоогоор хандадаг болообди.

Манай бригадада 450 гектар намаг хатаажа, олон жэлэй ногоо тариһан газар, 313 гектар һайжаруулагдаһан бэлшээри, шэбхэ ехээр оруулагдажа, үтэг болгогдоһон 150 гектар газар даалгагданхай юм. Тэндэ үрэжэлыень һайжаруулха, ургасыень харууһалха, үбһэ хуряажа абаха бүхы хүдэлмэрие өөһэдөө хэнэбди. Энээнһээ гадна, жэл бүри горитой газарай намаг хатаажа, болдог дошыень тэгшэлжэ, элдүүрилнэбди, хуурай газарыень уһалагдадаг болгонобди.

Нёдондо гандуу уларилтай жэлдэ наг шэбхэ гаргажа, минеральна үтэгжүүлгэ һайса оруулжа, 550 гектар уһалагдадаг газарай гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 25 центнер үбһэ хуряажа абаа һэмди.

Саашадаа бидэ гансашье газарай үрэжэл һайжаруулха, ургаса хуряажа абаха бэшэ, мүн һайн шанартай тэжээл буйлуулха тусхай звено байгуулхамнай. Жэшээнь, сенаж, нарһанай ногоон шэлбүүһэ, хагда, ожорһо үйрүүлэн хэршэжэ, холимол тэжээлэй гурил бэлэдхэдэг болонхойбди. Гансахан үнгэрһэн намарһаа хойшо 1700 центнер тиимэ гурил татаабди.

Айхабтар гандуу уларилтай жэл байгаашье һаань, сабшалан дээрээ ехэ хүдэлмэри хэнэнэй ашаар лэ колхоз бүхы 2500 гектар газарай 2100 гектарайнь үбһэ абажа, бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө 67 процент дүүргээ.

Хэнэйшье мэдэһээр, Баргажан голой эрье зубшаад байдаг нилээд ехэ газарнай намагта абташанхай гээшэ. Энээниие хатаажа, һайн сабшалан болгохын тула ехэ хүсэн, техникэ, мүнгэн зөөри хэрэгтэй. Илангаяа түсхай трактор, машинануудай үгы дээрэһээ энэ хүдэлмэри өөһэдөө хэжэ шадахагүй байнабди. Энэ талаар манда туһламжа хэрэгтэй.

ЗАГАРАЙН РАЙОНОЙ ХАНДАГАТАЙН ЛЕСПРОМХОЗОЙ ДИРЕКТОР А. Д. ЕГОРОВ:

— Манай предприяти үйлэдбэриингөө хүсые улам үргэдхэжэ, нарижуулан һайжаруулжа, гансахан һүүлэй гуроан жэлдэ 12,5 миллион түхэригэй хэмжээнэй модо бэлэдхэһэн байна. Тиихэдээ леспромхознай үйлэдбэриингөө хэмжээе ехэ болгожо, энэ ye соо түсэбһөө гадуур 700 мянган түхэригэй модо Эхэ орондоо үгөө. Тэрэшэлэн гурбан жэлэй туршада хамта 400 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, хилын саана ябуулаабди.

Предприятиин материально-техническэ бааза бэхижээ, ажалай бүтээсэ дээшэлээ, үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин шанар һайжараа. Нэн түрүүн хүдэлмэришэдэй һуудал байдалай, ажалайнь эрхэ байдалай, тэдэниие хангалгын һайжарһанай ашаар эдэ бүгэдэ туйлагдаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Бидэ хамһабариин ажахые үргэдхэхэ, илангаяа өөһэдынгөө хүдэлмэришэдые хартаабха, овощ, мяха, һүөөр һайса хангадаг болохо хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулнабди. Мүнөө манайда теплицын ажахы, һаалинн, гахайн, туулайн, шубуунай фермэнүүд бии. Ой модо бургааһанһаа сэбэрлэжэ, 450 гектар эдлүүриин газартай болообди. Бүхы малаа буйлуулмал тэжээлээр хангахын тула ОКЦ-30, АВМ-0,4 тус агрегадуудые тодхонхойбди. Тиигэжэ хамһабариингаа ажахыда 430 гахай ходо байлгаха, һаамхай үнеэдээ 100 толгойдо хүргэхэ, 1000 туулай тэжээхэ, 2 мянган эмэ тахяатай болохо гэжэ шиидээбди.

Тэрэнэй ашаар хүн зоноо ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые эрхим шанартай мяха, һү, үндэгэ, овощёор һайса хангадаг болохо байнабди.

* * *

Республикын хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөндэ хүршэ Шэтын облгүйсэдкомой хүдөө ажахын управленийн начальник **Н. Ф. Костромин**, Яхадай АССР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо **И. Г. Максимов** гэгшэд хабаадалсажа, үнгэрһэн жэлдэ туйлагдаһан амжалта, мүн саашанхи зорилгонууд тухайгаа мүрысөгшэдтөө хөөрэжэ үгэһэн байна.

Зүблөөнэй эсэстэ КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, партиин Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй тус зүблөөндэ сугларагшад хүршэнэртэйгөө социалис мүрысөөгөө үргэлжэлүүлхээр хэлсээд, арбадахи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ бэелүүлхэ социалис уялгануудые баталан абаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хэжэнгын районой Чисаанын совхозой МТФ-гэй бригадир Ш. Доржиев, Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой хонишон В. Будаев, Улаан-Удын районой «Байгал» учхозой һаалишан Л. Седых.

ДҮЛЭТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД

ХОЁР ДАЙНДА ХАБААДАГША

Пётр Иванович Смагин мүнөө жаран гурбан наһатай. Наһаарнь тухайлхада, сагай эрхэ байдалай эрилтын ёһоор юумэ үзэһэн лэ хүн гэжэ багсаахаар ааб даа.

Тэрэ Буряад орондо түрэһэншье бэшэ һаа, үнэн зүрхэнһөө дурлажа, нютагжаһан намтартай.

Пётр 1937 ондо армида абтажа, Киевскэ сэрэгэй округой артиллерийскэ 59-дэхи полкдо албаяа эхилһэн байна.

Дайнай ветеран мүнөө ухаан бодолдонь хэзээшье мартагдахаар бэшэ үе сагаа һанан, ургажа ябаа залуу үетэндэ дурдахадаа:

— Полкдомнай эрхим хүбүүд байгша һэн даа. Дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлнай аргагүй һайнаар табlaтай байгаа,—гэдэг. — Баруун Европодо гитлеровецүүд усалта дай эхилээд, бүхы Чехословакиин эзэлэгдээд байхада, юун лэ бологшо ааб гэжэ һанахаар байгдаа.

Теэд уданшьегүй 1939 оной хабар Монголой Арадай Республикада Японой Квантунска армиин добтолходо, интернационал уялгаяа дүүргэн, Халхын-Гол дээрэ тулалдаха саг болоһон юм. Совет Армиин сэрэгшэд аха дүү монгол нүхэдтэеэ хамта япон булимтарагшадай урдаһаа эрэлхэгээр бодоо һэн. Киевскэ сэрэгэй округ оронойнгоо Алас-Дурна зүгэй хилэ хамгаалхын тула эгээл эрхим корпусоо эльгээһэн юм.

Энэ эгээл эрхим корпусой бүридэлдэ Пётр Смагинай алба хэжэ ябаһан артиллерийскэ 59-дэхи полк орууллагдаһан байгаа.

Поезд тэдэниие түргэн гэшэ зүүн зүг руу асарба. Киевһээ ерэһэн шэнэ хүсэн Г. К. Жуковай командовани доро оробо. Артиллерийскэ дивизионой расчёт Эльһэтэ гүбээгэй түлөө шанга тэмсэл хэһэн юм. 24 наһатай Пётр Смагин тулалдаанай үедэ гранатын бутардаһаар нюрга руугаа шархатабашье, атакын дүүрэтэр жагсаалдаа ябаа юм.

Нүхэр Смагин өөрынгөө военачальник Георгий Константинович Жуков тухай мүнөө дулааханаар дурдаха зуураа, тэрэнэй: «Үгы даа. Хэршье аргагүй һаань, хэхэл хэрэгтэй, хэхэ», — гэжэ хэлэдэгыень хэтын хэтэдэ хадуураһанаа тэмдэглэдэг. Эдэл үгэнүүд тэрэ үеын сэрэгшэдые юунтэйшье эбсэшэгүйгөөр, зориг, эрмэлзэл ехэтэйгээр хүмүүжүүлээ. Тиигээд фашис Германиһаа Эсэгэ ороноо хамгаалхаяа бодоходонь, маршалай үгэнүүдэй аргагүй үнэтэй байһаниинь мэдээжэ.

Дахин дайн захалба — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн. Артиллерийскэ үчилищиин курсант П. И. Смагин дүршэлтэй байлдаашан болоод байгаа.

Шатажа байһан Сталинград хото, дүрэжэ байһан газар, галда бусалжа байһан уһан Смагиниие угтаа. Тэрэнэй байлдажа ябаһан артиллерийскэ 39-дэхи полк Сталинградай тракторна завод хамгаалаа. Смагинай расчет долоон хүнһөө бүридөө. Тэдэнэртэ гэдэргээ бусаха ондоо зам байгаагүй юм. Гансал урагшаа дабшаа.

Удаань немецүүдэй хоёрдохи Рур болгохо гэһэн манай Донбасс... Энэ хотын түлөө һүрөөтэ тэмсэл болоо. Донбассые сүлөөлэлсэһэн сэрэгшэ Смагин урагшаа зоримгой дабшалсажа ябатараа, Силезидэ ехээр шархатажа, госпитальдо ороһон юм.

Пётр Иванович Смагинай гаталһан зам ороноймнай түүхын хуудаһануудые дахин һануулна. Аха заха, хүндэтэй үетэнэй нэгэн, дайнай болон ажалай ветеран Смагинай ажабайдал мүнөө амгалан сагай наран доро үргэлжэлһөөр гээшэ. Тэрэнэй үбсүүндэ — Улаан-Одоной ба Алдар Солын орденууд, олон медальнууд.

Коммунист - сэрэгшэ П. Смагин үшөө Халхын-Голһоо эхилжэ, Буряад орондоо, буряад хүнүүдтэй танилсаад, багахан байһан Гусиноозёрск хотодо үлэһэн юм. Тиигэжэ түрэл хото Мичуринскынь удаа Гусиноозёрск хоёрдохи түрэл городынь болоо.

Хатуу шэрүүн онуудта булад шэнгеэр хатуужаһан П. И. Смагин мүнөө гражданска оборонодо хүдэлнэ.

Е. ГЕРАСИМОВА.

МАНАЙ СЛОВАРЬ

(һанамжа, дурадхалнуу

П.

Пропорция, пропорциональность — тэнсүүри, тэнсүүлбэри, тааралдал, хуби тааруу, зохихо хуби: изменить пропорции в распределении национального дохода — национальна доход хубаарилгын тэнсүүлбэриие хубилгаха; в развитии народного хозяйства необходимо строго соблюдать пропорциональность, заблаговременно предотвращать возникновение хозяйственных диспропорций — арадай ажахын хүгжэлтэдэ тэнсүүри нариинаар сахиха, ажахыда тэнсүүри тааралдалай алдагдаха ябадалые саг соонь обёоржо зайсуулха шухала; ввести в практику систематическое обновление в определенных пропорциях состава всех выборных органов партии — партиин бүхы һунгагдадаг органуудай хүдэлмэрилэгшэдые үе үе болоод лэ тааруу хубяар шэнэлэн һэльбэдэг байха.

Прослойка — үе, бүлэг, тоо: рост рабочей прослойки в рядах коммунистических партий — коммунис партинуудай зэргэнүүдтэ хүдэлмэришэдэй тоогой (или просто: хүдэлмэришэдэй) олошоролго; в советском обществе интеллигенция является прослойкой, пополняющей свои ряды из рабочего класса и крестьянства — совет обществын интеллигенци хадаа өөрынгөө зэргэнүүдые хүдэлмэришэн ангиһаа, таряашадһаа нэмээн олошоруулдаг бүлэг мүн.

Простой—юрын, эгээлэй, жиирэй, бэлэн, сомор: при этом избрание считается действительным не простым большинством, а лишь при условии, если за кандидата будет подано не менее трёх четвертей голосов — иимэ ушарнуудта кандидадай түлөө юрэ олонхиин бэшэ, харин һунгагшадай дүрбэнэй гурбанһаа үсөөн бэшэ хүнүүдэйл дуугаа үгөө һаань, тэрэниие үнэнтэ гэжэ тоолохо; советский аппарат должен быть простым, квалифицированным, дешевым и оперативным — совет аппарат сомор, мэргэжэл түгэс, үнэгүй, асуудалые түргэн шиидхэдэг байха ёһотой; простые нормы нравственности и справедливости — ёһо заншалай, үнэн зүб ябадалай эгээлэй гурим дүримүүд.

Простота—эгээлэй шэнжэ шанар, юрын: простота руководителя — хүтэлбэрил эргэшын эгээлэй шэнжэ шанар.

Пространство — дайда, зай: освоение космического пространства— замбуулинай дайдые шэнжэлэн ашаглалга; категория пространства и времени — дайда ба сагай категори.

Проступок — зэмэтэ ябадал, буруу ябадал: критиковать за совершение тех или иных проступков — ямар нэгэн зэмэтэ ябадалай түлөө шүүмжэлхэ.

Противоборство — эсэргүүсэн тэмсэлгэ: противоборство между силами мира и войны — эб найрамдалай болон дайнай хүсэнүүдэй бэе бэедээ эсэргүүсэн тэмсэлгэ.

Противоположность — зүришэлдөөн, эгсэ илгаа: ликвидирована противоположность между городом и деревней, между физическим и умственным трудом: хото дөө хоёрой, бар хүсэнэй ухаанай ажалай хоорондо дань байһан эгсэ илгаа усадхагдаа; социалистическая демократия в противоположность буржуазной не только провозглашает права народа, но и гарантирует их реальное осуществление —буржуазна демократиин социалис демократиин илгаань юуб гэхэдэ, социалис демократи арадай эрхнүүдые юрэл тунхаглаа бэшэ, харин тэдэниие бодитоо дээрэнь бэелүүлхэ хэрэг хангадаг.

Противоположный — эсрэг: ондоо, бэе бэедээ зүришэлдөөн: социалистическая революция в России до основания потрясла все здание мирового капитализма; мир расколот на две противоположные системы — Россида болсон социалис революци дэлхэйн капитализмые үзүүлэн тань хүрэтэр дорьбоолгодоо дэлхэй тад ондоо хоёр бүлэг гуулалта боложо хубаагдаа: деление общества на противоположные классы — обществын бэе бэедээ зүришэһэн ангинууд боложо хубаараалга.

Противопоставить — зүришүүлэн табиха, зүришэлэн дурадхаха: реакционная буржуазной идеологии противопоставляет научную идеологию коммунизму —партимнай буржуазин идеологи хис үзэл бодолдо коммунизмын научна сурталые зүришүүлэн табина; правые социалисты начали с противопоставления социальных форм социалистической революции, а пришли к заменте государственно-монополистического капитализма — буруунай үзэл баримталтай социалистнууд социалис революциин орондо социалис реформонуудые зүришүүлэн дурадхажа эхилээд, харин мүнөө гүрэнэй - монополистическэ капитализмые хамгаалдаг болонхой.

Противоречие — зүришэлдөөн, зүришэлдөөн, харинхаа байлга, таарахаяа болоно: марксизм-ленинизм показывает присущие капитализму противоречия — марксизм-ленинизм капитализмда хабаатай зүрилдөөнүүдые харуулаа, находиться в непримиримом противоречии с творческим развитием революционной теории—революционно хүрэлцэрие зохёохы ёһоор хүгжэлтэдэ эбсэшэгүй харша байна.

Противоречить — эсрэг шэхэ: противоречить национальным интересам народа —арадуудай национальна аша туһада зүришэхэ.

Противостоять — эсэргүүсэн урдаһаа сэхэ зүреэд байна: урда урдаһаа зүрюугэрэ: бигдаад байха, эсэргүүсэхо, зүрихэ, урдаһаа эсэргүүсэн тэмсэхэ: добиваться роспуска всех противостоящих друг другу военных блоков — урда урдаһаа зүрилдэн байһан сэрэгэй бүхы бүлэлэлнүүдые тараалгахыньлөө тэмсэхэ; районы, где военное противостояние особенно опасно — сэрэгүй: урда урдаһаа сэхэ зүрилдэн байһан, илангаяа аюултай зарнууд.

ТОБШОХОНООР...

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Спортын энэ зүйлөөр ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөн Минск хотодо үнгэргэгдэжэ байна. Минскын 20 наһатай хүнгэн атлет Геннадий Валюкевич гурбан алхасаар харайлгада 17 метр 18 сантиметртэ дүн харуулжа, гурбан олимпиадада илажа гараһан Виктор Санеевэй дэлхэйн урдын рекордые 2 сантиметрээр үлүүлээ.

***

ГДР-эй хүнгэн атлет Марлис Гер-Эльснер 100 метрэй урилдаанда дэлхэйн шэнэ амжалта туйлаба. Оронойнгоо ниислэл хотын үбэлэй стадион дээрэ үнгэргэгдэнэн мүрысөөндэ дэлхэйн рекордсменка урдынгаа амжалтые 0,7 секундаар үлүүлһэн гэхэ гү, али 11,29 секунда саг харуулһан байна.

***

Лутц Франке энэ жэлдэ утые харайлгаар дэлхэй дээрэ түрүүлэн 8 метрһээ үлүү үрэ дүн харуулаа—806 сантиметр.

* * *

Италиин Милан хотодо үнгэргэдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ Венгриин үндэрые харайгшад онсо шалгарба. Бэлигтэй бэрхэ спортсменка Андреа Матай—192 сантиметр, харин Ференц Ямбор 225 сантиметр үндэрые харайгаа. Олимпиин чемпион Хейсли Кроуфорд (Тринидад ба Тобаго) 60 метрые 6,70 секунда соо галаржа, түрүү һуури эзэлээ.

***

Польшын Забже хотодо үнгэргэдэһэн мүрысөөндэ Мариан Воронин 60 метртэ 6,57 секунда саг харуулжа, Европын рекордые шэнэлбэ. Владислав Казакевич урга тулан харайхадаа, 550 сантиметрые гаталһан байна.

***

САНА. Америкын Лейк-Плэсидтэ уласхоорондын ехэ мүрысөөн үнгэргэгдэжэ байнхай. Сыктывкар хотоһоо Олимпиин чемпионка Раиса Сметанина хоёрдохи илалтаяа туйлаба. Тэрэ 5 километрэй зайе 16 минута 17 секунда соо гаталба. Швециин санашан Лена Лундбэк — хоёрдохи, Нина Рочева гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

Норвегиин суута санашан Оддвар Бро 15 километрые 43.36 минута соо гаталба. Швед Томас Васберг, ленинградец Евгений Беляев гэгшэд удаадахи һууринуудта гараа. 30 километрэй зайда хоёрдохи һуури эзэлһэн Николай Зимятов энэ удаада зургаадахи боложо, фиништэ ерэбэ.

***

Хоёр зүйлэй мүрысөөндэ манай спортсменүүд урагшагүйдөө. Александр Майоров трамплинһаа һүрэхэдөө, дүрбэдэхи һуури эзэлбэшье, 15 километрэй урилдаанда хангалтагүй муу дүн туйлажа, юһэдэхи һуурида түригдэшоо.

***

БАСКЕТБОЛ. Ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө 46-дахи мүрысөөн дүүрэбэ. ЦСКА-гай баскетболистнууд чемпионууд болоо. Киевэй «Строитель» — мүнгэн, Вильнюсэй «Статиба» бронзо медальнуудаар шагнагдаһан байна.

ХОККЕЙ

ТОЛОТОМО ИЛАЛТА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Түгэсхэлэй нааданда дэлхэйн чемпионууд толотомо илалта туйлажа, олоной магтаал һайшаалда хүртэбэ, — гэжэ суута хоккеист Бобби Оор СССР-эй суглуулагдамал командын хоккеистнүүдэй ба национальна хоккейнэ лигиин (НХЛ) «ододой» командын хоорондо амаралтын үдэшэ Нью-Йоркын «Мэдисон сквер-гарден» соо үнгэргэгдэһэн гурбадахи нааданай дүүрэһэнэй һүүлхэнээр хэлэбэ. Совет хоккеистнүүдэй яаха аргагүй булюу байһые энэ уулзалга гэршэлбэ. 6:0 тоотойгоор дүүргэлгэ хоёр командын ямар хүсэтэй, арга хабатай байһые элирхэйлэн гэршэлнэ бэшэ гү?!

СССР-эй суглуулагдамал командада Харламовай орондо Тюменев, Цыганковой орондо Бабинов наадаһан байгаа. Канадын хоккеистнүүд добтологшод Хэдберг болон Нильссонэй орондо хамгаалагшад Лапойнт, Потвин гэгшэдые талмай дээрэ гаргаа.

Нааданай хоёрдохи үедэ совет хоккеистнүүд тоо нээбэ—Михайлов шайба сохижо оруулаа. Хоёрдохи 20 минутань 2:0 тоотойгоор манай хоккеистнүүдэй илалтаар дүүрэһэн байна. Жлуктов, Балдерис, Ковин, Макаров, А. Голиков гэгшэд шайбанууде сохижо, совет команда 6:0 тоотойгоор шүүгээ.

«Гурбадахи нааданда шанга тэмсэлэй болохо байһые эртээнһээ хүлеэгээ һэмди.— гэжэ СССР-эй суглуулагдамал командын ахалагша тренер В. Тихонов нааданай һүүлээр хэлэбэ. — Шэнэ хүсэн — вратарь Мышкин, Гимаев, Тюменев, Макаров гэгшэд оруулагдажа, һайнаар наадаа. Михайлов болон Петровые А. Голиков дэмжэбэ. Тиигэжэ манай бүхы шахуу хоккеистнүүд шанга тэмсэлдэ хабаадаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Энэнь дэлхэйн чемпионадай урда тээ СССР-эй суглуулагдамал командада һайн туршалга, шалгалта болохо гэжэ һанагдана.

Уулзалгын дүнгөөр Владимир Мышкин, Кларк Жиль эрхим һайнаар наадаа гэжэ тэмдэглэгдээ. Гурбан нааданай дүнгөөр Борис Михайлов болон Жиль онсо шалгаржа, тусхай шангуудта хүртэбэ.

«Совет суглуулагдамал команда зориг түгэлдэр, бушуу түргэн, гоё һайхан, амжалта түгэс хоккей наадажа, сугларгшадые урмашуулан баярлуулба», — гэжэ Канадиен Прессэй корреспондент амаралтын үдэрэй нааданай дүнгүүдые согсолно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Валерий Васильев болон СССР-эй суглуулагдамал командын капитан Борис Михайлов кубок баряад байна.

Зураг фототелеграфаар абтаба.

ТАСС АПН

Хилын саанаһаа

ХҮНЭЙ ЭРХЭНҮҮДЭЙ ТАЛААР ООН-ой КОМИССИДА

ЖЕНЕВЭ. Хүнэй эрхэнүүдэй талаар ООН-ой комиссиин эзлжээтэ, 35-дахи сесси февралиин 12-то Женевэдэхи Нацинуудай ордон соо нээгдэбэ. 32 гүрэнэй, тэрэ тоодо Советскэ Союзай түлөөлэгшэд сессиин худэлмэридэ хабаадана.

Энэ сессиин зүблэхэ зүйлдэ гуша гаран асуудал табигдана. Израилиин булимтаран эзэмдэһэн араб газар нютагуудта хүнэй эрхэнүүдые хазагайруулга, Чилидэ граждан эрхэнүүдые баһамжалан доромжолго, мүн африкан зоной эрхэнүүдые хашажа, харшалжа байһан Африкын урда хубидахи колониальна ба расис засаг захиргаануудтаа хүрэн асуудалда гол анхарал хандуулагдаха байна.

Энэ бүхы асуудалнуудаар комиссиин гэшүүд үргэн ехэ, дэлгэрэнгы документнүүдтэй юм. Экспертнүүдэй элидхэлнүүд Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй, Чилиин арадые хюдажа байһан алууршадай, Урда Африкын расис засаг захиргаание дэмжэн зэбсэгжүүлжэ байһан уласхоорондын капиталай харата муухай ябуулганууде элирхэйлэн гэршэлнэн олон тоото баримтануудтай.

Энэ сессиин зүблэхэ зүйлдэ Израилиин булимтаран эзэмдэгдэн араб газар нютагуудта хүнэй эрхэнүүдые хазагайруулга, Чилидэ граждан эрхэнүүдые баһамжалан доромжолго, мүн африкан зоной эрхэнүүдые хашажа, харшалжа байһан Африкын урда хубидахи колониальна ба расис засаг захиргаануудтаа хүрэн асуудалда гол анхарал хандуулагдаха байна.

Энэ бүхы асуудалнуудаар комиссиин гэшүүд үргэн ехэ, дэлгэрэнгы документнүүдтэй юм. Экспертнүүдэй элидхэлнүүд Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй, Чилиин арадые хюдажа байһан алууршадай, Урда Африкын расис засаг захиргаание дэмжэн зэбсэгжүүлжэ байһан уласхоорондын капиталай харата муухай ябуулганууде элирхэйлэн гэршэлнэн олон тоото баримтануудтай.

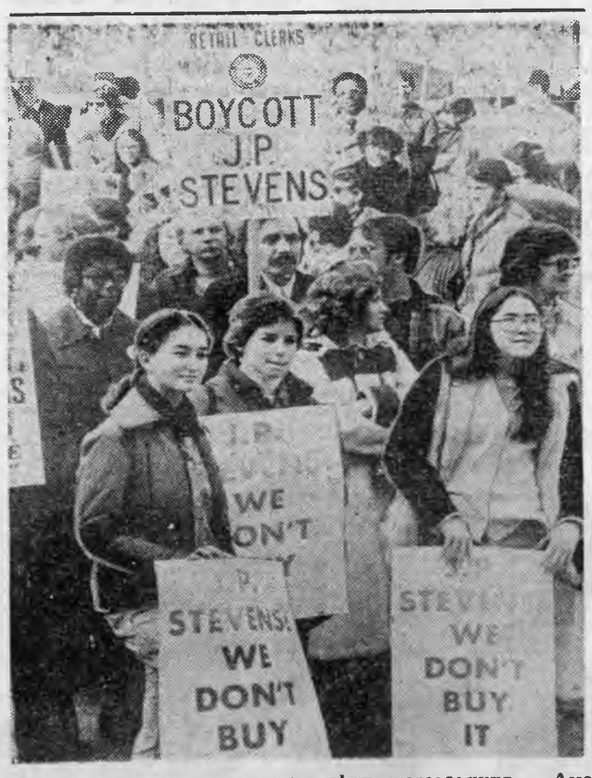

«Стивенс» гэжэ текстильнэ фирмын хүтэлбэрилэгшэд профсоюзуудай худэлмэриие оттолон хорихо шиидхэбэри баталан абаба. Энэ харата хэрэгые эрид буруушаахан жагсаалнууд Америкын Холбоото штадуудта үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: жагсаалай үедэ.

ТАСС-ай фотохроника.

Ж. Марше Хитадай политика тухай

ПАРИЖ. Франциин Коммунис партиин Генеральна секретарь Ж. Марше «Монте Карлогой радиогоор» үгэ хэлэхэдээ, Хитадай гадаадын политика тушаа тогтобо. Энэ асуудалаар ФКП-гэй болон Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо «тон ехэ арсалдаатай», жэшээнь, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд НАТО-е, Европын харилсаае дэмжэдэг, национальна бэеэ дааһан байдалые буруушаадаг, эдэнэр Чилидэхи Пиночедтэй онсо харилсаа холбоотой юм. Пекин зарим хүршэ оронуудта, тусхайлбал, Вьетнамда аюул тохёолдуулна» гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Вьетнамай Социалис Республикада эсэргүүгээр Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй бэелүүлдэг ээрхэг түримхэй ябуулганууде эрид буруушааха зуураа, Ж. Марше иигэжэ хэлэбэ: «Вьетнамай ойро бү хүрэг лэ гэжэ мэдүүлнэбди. Үгы гэбэл, Вьетнамай эрхэ сүлөө болон бэеэ дааһан байдалые хамгаалхын тула һүүлэй гушан жэл соо бии байһан үргэн ехэ фронт байгуулагдаха юм».

«Ажалшад болон арад зоной аша туһада ямаршье хабаагүй зорилгонуудаа бэелүүлхын тула Хитадые хэрэглэхэ арга империализмда олгоһон» политикые ФКП-гэй Генеральна секретарь буруушаан һэргылбэ.

ИРАНДАХИ ОРШОН БАЙДАЛ

НЬЮ-ЙОРК. Тегерандахи байдал улам орёо, түгшүүрилтэй боложо байна. Шахай гвардиин ниислэл хото шадархи Фарахабадтахи һорилгын баазада добтолходонь, шахай засаг захиргаанда эсэргүү хүсэнүүд ябуулганууда улам эдэбхижүүлһэн байгаа.

Агентствэнүүдэй Тегеранһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, февралиин 11-нэй үглөөгүүр эсэргүүсэн бодогшодой ба шахай гвардиин хүсэнүүдэй хоорондо байлдаануд һэргээгдэбэ. Граждан хүн зоной дэмжэгдэһэн буһалтаалагша сэрэгшэдэй эсэргүүсэлтые гвардеецүүд даража шадабагүй: Тегеранда танкнууд асаруулагдаа. Бахтиярта үнэн сэрэгүүд ниислэл хото тээшэ ошоһон бүхы харгынуудые эзэмдэн хүреэлээд байна.

Рейтер агентствын дамжуулһанай ёһоор, эсэргүүсэн бодогшод «Чифтен» түхэлэй 4 танкые һандаагаа. Эдэнэр полициин хэдэн участогуудые эзэмдэжэ, тэндэ байһан бүхы саарһа дансануудые галдаба.

Тегеранай университедэй оршон тойрон бэхижүүлэгдээ. Тэрэниие топруулаад баррикаданууд баригданхай. Зарим студентнэр буу зэбсэгүүдээр хангагдаһан байна.

Мүнөөдэр үглөөгүүр хэдэн зуугаад хүнһөө бүридэһэн зэбсэгтэ отряд хуурай газарай хүсэнүүдэй Тегеранай түбэй хубидахи баазада добтолбо. Тэндэ шанга байлдаануд болоо. Бааза «арад зоноор эзэмдэгдэн абтаа» гэжэ Тегеранай радио мэдээсээ.

АП агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, шахай тала баригдаг Тегерандахи сэрэгүүдые дэмжэхын тула хоёр танкова колонно Керманшах болон Казвинһаа гараба. Хомейниин тала баригшад колоннонуудай дабшалтые зогсоогоо.

Иранай Парс агентствын баримтануудай ёһоор, һүүлэй үдэрнүүдтэ Тегеранда 200 гаран хүн алуулһан, 900-гаад хүн шархатуулагдаһан байгаа.

Хэдэн зуугаад эсэргүүсэгшэд Тегерандахи Израилиин посольствын байшан эзэмдээ. Аятолла Хомейниин портредүүдые бариһан жагсаалшад посольствын байшангые хүреэлхэ зуураа, «Израиль Иранһаа арилан тонилог!» гэжэ хашхаралдаба. Тегерандахи Израилиин худалдаа наймаанай түлөөлэлгэтэ эмхидэ добтолходоо, Хомейниин тала баригшад нюуса документнүүдые эзэмдэн абаһан байна.

Иранай ниислэл фронтовой хото болошонхой. Хомейниин тала баригшад Тегеранай олонхи районуудай үйлсэ гудамжануудые хинана. Хаанта засаг унагаалгые дэмжэһэн жагсаалнууд хотын эльдэб хубинуудта үргэлжэлһөөр. «Бахтиярай тушаалһаа буутарнь үйлсэ гудамжануудһаа зайлахагүйбди» гэжэ жагсаалшад хашхаралдаа.

Арадай шанга тэмсэлэй үедэ сэрэгэй дээдэ соведэй коммюнике Тегеранай радиогоор уншагдаа. Мүнөө Иранда боложо байһан политическэ зүришэлдөөндэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хабаадахагүй байһан тухай шиидхэбэри совет абаад, казарманууудтаа бусаха захиралта бүхы сэрэгшэдтэ үгөө гэжэ коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Сэрэгэй соведэй шиидхэбэри Бахтиярай правительствын һүүлшын дэмжэлгые усадхажа, Хомейни болон тэрэнэй тала баригшадта засагаа гартаа абаха зам нээбэ гээд АП агентство тэмдэглэнэ.

Агентствэнүүдэй Иранһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, сэрэгэй дээдэ соведэй иимэ шиидхэбэриин соносхогдоһоной һүүлээр хэдэн часай үнгэрһэн хойно иранайхид олоороо үйлсэ гудамжануудта гараһан байгаа. «Бидэнэр илаабди, арми маанадтай хамта» гэжэ баяртайгаар хашхаралдан, эдэнэр Бахтиярай байрада добтолбо.

Тиихэ үедэ Министрнүүдэй Соведэй онсо яаралтай заседани боложо, тэрээн дээрэ Бахтияр тушаалһаа бууһан тухайдаа мэдүүлээ гээд Франс Пресс мэдээсээ.

Парламентын доодо палатын — меджлисэй — байшангые сахин хамгаалжа байһан солдадууд энэ байшангые Хомейниин тала баригшадта һайн дурааараа дамжуулан үгөөд, буһалгаалагшадта хамтарһан байгаа.

Иранай бусад хото городуудта үймөө хёмороотой.

Боро хараанай бууха багта Тегеран бүхы дээрээ Хомейниин тала баригшадай мэдэлдэ ороһон байна. Информационно агентствэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, оппозиционно хүсэнүүдэй отрядууд Тегеранай сэрэгэй захиргаанай толгойлогшо генерал Рахимиие барижа тушаагаад, правительствын байрые эзэмдээ.

Шажанай-политическэ оппозициин мэдээжэ ажал ябуулагша аятолла Талегани хүдэлмэреэ һэргээхэ уряатайгаар дүрбэ һара соо буһалгаалһан Иранай национальна радио ба телевиденниин хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаба. Энэ уряадань харюу болгон, Иранай радио мэдээсэл дамжуулхадаа, энээнһээ хойшо радио «революциин дохёо, иран арадай мэдээсэгшэ» болоно гэжэ дуулгаа.

Франс Пресс агентствын Женевэһээ мэдээсэһэнэй ёһоор, Швейцарида байдаг Иранай посольствын аппарат Базарганай правительствын тала руу орохо гэһэн шиидхэбэри абаба.

БЕЙРУТ. ООП-ой гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Я. Арафат Хомейнидэ бэшэг эльгээхэдээ, эрхэнүүдэйнгээ түлөө, дарлата мүлжэлгэ, хашалта харшалалтада эсэргүүсэн бодоһон иран арадай революционно хүдэлөөе амаршалба.

Энэ нютагтахи агентуратай хамта империализмын, сионизмын хүсэнүүдэй ябуулганууде залан шэглүүлхын тула саг үргэлжэ һэримжэтэй байхыень Палестинын хүтэлбэрилэгшэ Иранай эсэргүүсэн бодогшодые уряалба.

НЬЮ-ЙОРК. ЮПИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, шахай томилһон премьер-министр Бахтияр тушаалһаа буужа, Саг зуурын правительствын толгойлогшо Базарган понедельнигтэ уялгануудаа бэелүүлжэ эхилхэ гэжэ Хомейниин тусхай түлөөлэгшэ амаралтын үдэрэй үдэшэлэн мэдүүлбэ.

Бахтиярай тушаалһаа бууһан тухай радиогоор соносхогдохо юм гэжэ түлөөлэгшэ тэмдэглээ.

Иранай парламентын доодо палатын — меджлисэй — тараагдаһан тухай национальна радио мэдээсээ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Үйлэдбэриие ашаг үрэтэйгөөр эрхилхэ замууд» — республикын хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ нүхэр Б. И. Николаевай хэһэн элидхэлнээ. (Эхиниинь). «Нүхэд Б. Н. Пономарев, П. М. Машеров һунгагшадтаяа уулзаба» ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи, гурбадахи даһануудта. «Үйлэдбэриие ашаг үрэтэйгөөр эрхилхэ замууд» — тоосоон.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Спортын тобшо мэдээнүүд. «Буряадай боксёрдые хүмүүжүүлэгшэ» П. Новагой, Ю. Вл статья. Хилын саанаһаа Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55—Дамжуулгын программа. 8.00—«Время». 8.50—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Звездочка» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан киноальманах. 10.15—Ан амитадай ажамидарал. 11.15 — Шэнэ һонин. 11.25—Забһарлалга. 13.55—Дамжуулгын программа. 14.00—Шэнэ һонин. 14.20—Ороной ажалша коллективүүдтэ зорюулагдаһан телевизионно баримтата фильмүүдэй программа. 15.20—«Спортивна класс». 16.05—«Музейн ба выставкын залнуудаар». СССР-эй арадай уран зурааша Н. Н. Жуков. 16.35 — «Горнистнууд, харюусагты».

Улаан-Удэ. 17.10 — «Түрүүшын ном» гэһэн циклһээ буряадаар дамжуулга. 17.30 — «Байгал» — программа. 18.00—«Зүүн Сибирь»—киножурнал.

«Орбита-2». 18.15—«Мүнөөдэр—дэлхэйдэ». 18.30—«Эрдэм наукын ажабайдал». УССР-эй Науканууудай академиин академик, самодай Генеральна конструктор Социалис Ажалай Геройн СССР-эй Верховно Совет депутатда кандидат академик О. К. Антонов тухай. 19.00—«Манай мүнхэ революци», А. Пахмутованай, И. Лученогой дуунуудта. —«Майор «Вихрь»—телевизионно олон серитэй һайханай фильм (1-дэхи ри). 20.30—«Время». —Хоккей. Европын чемпионуудай кубок. «Динамо» (Кладно) — «Спартак» (Москва). ЧССР-һээ дамжуулга. 23.00—Шэнэ һонин.

ХОЕРДОХИ ПРОГРА

«Орбита-2». 17.10—луушуулай адресууд». — «Үхибүүдтэ—шүлэг». **Улаан-Удэ.** 18.15—кел». «Би дэлхэйе наб...». 18.55 — Бар фильмүүдэй прог 19.55 — Чайковский. жэм. 20.25—Соносхо 20.35 «Уран жэм». Фильм-концерт. —«Выбор цели»—ура-ханай фильм (1-дэхи

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная—2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56 23, промышленности и строительства —2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, переводов—2-54-93. писем в сель коров—2-67-81. корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-00340 Заказ № 38. Индекс 58